SEPTEMBER 2020 | ROČNÍK II. - MESAČNÍK | ZADARMO noviny@stupava.sk

STUPAVSKÉ NOVINY

Pokrok nezastavíš...

Možno patríte medzi tých, čo si radi prezerajú staré fotografie. Odkazy minulosti sú často prínosné aj pre súčasnosť. S úsmevom študujeme, ako to bolo kedysi. S nostalgiou pozeráme na zábery hlavnej cesty cez Stupavu, ktorú v tom čase lemovali po oboch stranách stromy. Napriek tomu, že bola hlavným cestným ťahom juh – sever, premávka na nej veľká nebola.

Nevedeli sme si predstaviť, že Stupava bude raz mestom. Rovnako ako to, že jabloňové svahy popri ceste od krematória sa premenia na rodinnú zástavbu s domami tak blízko vedľa seba, že si susedia môžu z okien pomaly podávať ruky.

A čo u nás? Hneď, ako osireli ovocné sady a vinohrady nad Stupavou, začala sa rozsiahla výstavba tlačiť aj tam. O bývanie smerom na Záhorie je veľký záujem. Za posledných desať rokov sa počet obyvateľov v našom mestečku zdvojnásobil.

„Pri novej výstavbe je záväzný územný plán,“ hovorí Peter Fischer, vedúci oddelenia územného rozvoja a životného prostredia MsÚ. *„Podľa ústavy platí, že keď niekto vlastní pozemok, nemáme mu právo zakázať, aby na ňom staval. Výstavba v Stupave funguje podľa územného plánu z roku 2006. Ak sa niekto čuduje, prečo sa stavia napríklad na pustákoch pod Vrchnou horou, je to preto, že „Dielové“ povoľuje platný územný plán. Takisto je to s obytným domom NOEMIS na Cementárenskej, ktorý mal územné rozhodnutie ešte z minulého obdobia.“*

Nové predmestie Stupavy

Určite ste si všimli bilbordy pri vjazde do mesta. Spoločnosť Bel-house, a. s., má už niekoľko rokov záujem stavať v okolí Vachálkovho rybníka. Aktuálny územný plán, pri zrode ktorého stáli v roku 2006 Ing. arch. Karol Balaš a Ing. arch. Eva Balašová, s týmto projektom nepočítal. Mestské zastupiteľstvo ešte v roku 2014 schválilo zadanie nového celkového územného plánu mesta Stupava. *„Územný plán, ktorým sa mesto riadi, má množstvo doplnkov a dodatkov. Je preto načase pripraviť podľa aktuálneho zadania doplňujúce prieskumy a rozbory a návrh koncepcie riešenia,“* potvrdil primátor Peter Novisedlák a vzápätí pokračoval: *„Niekedy po novom roku by jeho tvorcovia mali na mestskom zastupiteľstve predstaviť dva varianty riešenia. Jeden bude s Habánkami, ako sa po novom volá projekt Malý háj, so všetkým, čo k tomu patrí. Druhý bude bez tohto nového satelitu. Samozrejme, poločnosť Bel-house zaviažeme prijať všetky naše podmienky. Jednou z nich je aj nový zjazd z diaľnice, ktorý táto spoločnosť vybuduje na vlastné náklady.“*

Podľa dopravnej štúdie by mal tento tzv. severný diaľničný zjazd odľahčiť dopravné zápchy v centre Stupavy až o 30 %. Habánky, ktoré by mohli tvoriť nové predmestie Stupavy, budú mať široké cesty, vlastné námestie, škôlku a park. Počíta sa s výsadbou zelene, koridormi pre zvieratá a rozšírením existujúcej cyklotrasy. Spoločnosť Bel-house neplánuje žiadne výškové budovy ani bytové domy. V meste však prebehla aj podpisová iniciatíva proti tejto výstavbe. Spojili sa občania i organizácie, napríklad poľovníci, ktorí majú v uvedenej lokalite svoj revír

„Áno, petíciu s 925 podpismi odovzdal začiatkom septembra na mestskom úrade jej iniciátor Peter Valovič,“ potvrdil primátor. *„Všetky podpisy kontrolórka overila, a keďže 907 podpisov je platných, materiál bude zaradený do programu rokovania októbrového mestského zastupiteľstva. Chceme, aby sa o ďalšom rozvoji mesta i budúcej výstavbe v lokalite Malý Háj rozbehla celospoločenská diskusia.“*

Dva varianty

Keďže vedenie mesta očakáva rozličné, dokonca až protichodné pohľady obyvateľov a ďalších dotknutých subjektov na takýto spôsob rozvoja mesta, stanovilo požiadavku na včasné rozpracovanie nového územného plánu vo dvoch variantoch, a to ešte v etape konceptu riešenia. V tejto etape by mali byť teda predložené dve komplexné riešenia s objektivizovanými dopadmi, ktoré budú predmetom riadneho verejného prerokovania, ako aj prerokovania s dotknutými orgánmi a organizáciami. O výbere konečného riešenia územného plánu bude rozhodovať mestské

Pokračovanie na str. 2

Editoriál

Máme za sebou leto a dovolenky, ktoré dostali tohto roku prívlastok „rúškové“. Na tento netradičný doplnok sme si už akosi zvykli a veríme, že to najťažšie máme za sebou. Najmä ak prichádza obdobie tohtoročnej kyslej kapusty, o ktorej všetci vedia, že je na všetky neduhy. Poradí si naše zelé aj s nepríjemným vírusom?

Na čo si ale nevieme celkom zvyknúť, je fakt, že Stupava už nie je dedinou. Kohút ráno zakikiríka naozaj len kde-tu, aj to skôr výnimočne. Sledujete prebiehajúcu výstavbu a vznik nových ulíc? Viete, že ich máme 147? Jeseň prináša príjemné chvíle a posledné posedenia s rodinou a priateľmi na záhradkách pod altánkom. To sú tie momenty, keď preberáte všetko, čo sa okolo nás deje. Veríme, že k tomu prispejú aj septembrové Stupavské noviny. Ak by vás pri čítaní jesenného čísla napadli ďalšie témy, napíšte nám: noviny@stupava.sk.

rr

ŠKOLSTVO
Stupavský campus

ŽIJÚ MEDZI NAMI
Boris Hanečka

ŠPORT
Stupava TROPHY

RECEPT
Záhorácka fazuľová

Pokračovanie zo strany 1

zastupiteľstvo na základe vyhodnotenia prerokovania konceptu riešenia a objektívneho porovnania oboch variantov. Všetci občania, vrátane účastníkov petície, budú mať možnosť oboznámiť sa s oboma variantmi a vyjadriť svoje stanovisko ku konkrétnym návrhom.

Čo bude s Lidlom?

Stavba, ktorá obzvlášť zaujíma Stupavčanov, je v nekonečnej 9-ročnej príprave. Tomu sa hovorí naozaj ťažký pôrod. Opýtala som sa preto priamo hovorcu spoločnosti Lidl Tomáša Bezáka, prečo sa so stavbou predajne ešte stále nezačalo. Oficiálna odpoveď znie: *„Spoločnosť Lidl Slovenská republika má záujem vybudovať a prevádzkovať predajňu potravín v meste Stupava. Nateraz nedokážeme odhadnúť, kedy by sa tak mohlo stať, nakoľko ďalšie kroky závisia od získania všetkých potrebných povolení.“*

Zámer spoločnosti Lidl postaviť predajňu na vlastnom pozemku datujeme v Stupave od roku 2011. Vtedy bolo najväčším problémom dopravné napojenie. To sa však za ostatné roky nezlepšilo, ba práve naopak. Školská ulica je každé ráno napínavým miestom a zastavanosť okolia sa za tie roky takisto zvýšila. Mesto zadalo preto inžinierskym organizáciám úlohu vypracovať také riešenie, ktoré by dlhoročný dopravný problém vyriešilo tak k spokojnosti spoločnosti Lidl, ako aj mesta Stupava a jeho obyvateľov.

Lidl napokon všetky potrebné povolenia na stavbu predajne získal a Stupavčania sa tešili, že v priebehu budúceho roka už budú môcť nakupovať v novej predajni. Ani v lete sa však stavať nezačalo. Termín stavebného povolenia napokon 21. augusta vypršal. Dôvodom mala byť zmena projektu. Ten spred deviatich rokov bol zastaraný. Lidl nám chce dopriať najmodernejšiu predajňu. Opäť sa tak začne kolotoč žiadostí a schvaľovaní. Jednoducho, musíme si počkať. Možno aj ďalšie dva roky.

Oslovili sme preto aj zástupcov ďalších obchodných reťazcov. Tesco, ktoré vlastní pozemok pred vjazdom do Stupavy od Záhorskej Bystrice, sa interne pripravuje na dopravné a stavebné konania, zatiaľ odporúča online nákupy. A Kaufland? Keďže vyrastie nová predajňa na Boroch, do Stupavy tak skoro nedorazí…

Čiernym stavbám odzvonilo

Stavby realizované bez všetkých potrebných stavebných povolení sa označujú ako takzvané čierne stavby. V roku 2019 vydal stupavský stavebný úrad, ktorý je úradom štátnej správy a má teda samostatné rozhodovacie právomoci, tri rozhodnutia o odstránení stavby. Podľa informácií jeho vedúceho Andreja Šubu eviduje stavebný úrad v Stupave za tento rok 28 spisov vo veci výkonu štátneho stavebného dohľadu a 37 spisov vo veci dodatočného povolenia, resp. odstránenia stavby. Stavať v Stupave načierno sa teda už nikomu nevyplatí.

Hádanka z katastra

Okolo Stupavy máme krásne lesy. V roku 1896 mali grófske majetky rozlohu 12 550 hektárov, nachádzali sa v chotároch obcí Stupava, Mást, Zohor, Záhorská Bystrica, Lamač, Lozorno, Hochštetno a Láb. Zvernica grófa Károlyiho medzi Stupavou, Lozornom a Borinkou mala rozlohu 6 300 ha, bola celá oplotená a jej obvod meral 36 km. Začínala v dnešnom Borníku. V lesoch a zvernici pracovalo 30 stálych zamestnancov a spolu s nimi aj sezónni robotníci. V lesoch sa nachádzalo viacero horární a hájovní. Vďaka dobrej starostlivosti bolo v zvernici veľa zveri. Po vojne prevzali starostlivosť o lesy i zvernicu Štátne lesy. Ich hospodárenie nebudeme komentovať.

Keď si pozriete aktuálnu mapu katastrálneho územia okolo Borníka, možno vás prekvapí, kam by sa mohla výstavba v ďalších rokoch vyškriabať. Veľký kus lesa je už dnes rozparcelovaný na šikovné stavebné pozemky a dokonca aj pohodlná prístupová cesta má zadané presné parametre. Má to však jeden háčik – územný rozvoj mesta Stupava s výstavbou týmto smerom nepočíta. Navyše, LESY Slovenskej republiky obmedziť využívanie lesa na týchto parcelách v pláne takisto nemajú…

Niekto iný však už jasné predstavy o budúcnosti tejto lokality určite má… Podarí sa ich aj realizovať? Uvidíme. Rozlúštenie tejto „hádanky“ budeme určite podrobne sledovať.

švo, foto: Peter Kubička, ilustračné foto: gróf a „štolba“ pán Beda, z archívu Svetozára Prokeša

Mesto Stupava, Hlavná ul. 1/24, 900 31 Stupava

V zmysle ustanovenia § 9a ods. 9, písm. c) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov

ZVEREJŇUJE

ZÁMER prenájmu nehnuteľného majetku mesta Stupava z dôvodu hodného osobitného zreteľa:

1) predmet nájmu: nebytové priestory nachádzajúce sa v budove Mestského kultúrneho a informačného centra na Agátovej ulici 9 v Stupave so súpisným číslom 1097, zapísanej na LV 2783, v k. ú. Stupava, na pozemku parcely reg. „C“ KN, parc. č. 295/1, s celkovou výmerou 1020 m² v rozsahu: miestnosti č. 3.08, 3.09, 3.10, 3.11, 3.12, 3.13, 3.14 a 3.15,

a) Občianskemu združeniu Pour art, so sídlom Hlavná 68, 900 31 Stupava, IČO: 42 128 455;

b) Základnej umeleckej škole v Stupave, so sídlom Cintorínska 2, 900 31 Stupava, IČO: 31810314;

c) spoločnosti KINOX.SK s. r. o., so sídlom Hviezdoslavova 46, 900 31 Stupava.

Dôvod hodný osobitného zreteľa: zhodnotenie majetku mesta, kultúrna a spoločenská činnosť pre širokú verejnosť, prezentácia činnosti ZUŠ v Stupave.

Zámer prenájmu nehnuteľného majetku mesta Stupava ako prípad hodný osobitného zreteľa bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Stupave trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov dňa 25.06.2020, uznesením číslo 106/2020.

Sčítanie domov a bytov

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 sa uskutočňuje na základe zákona č. 223/2019. Je súčasťou takmer celosvetového úsilia získať medzinárodne porovnateľné údaje o bývaní a obyvateľstve. Na úrovni Európskej únie mu právny rámec dáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 o sčítaní obyvateľov, domov a bytov a príslušné vykonávacie nariadenia Komisie.

Celé sčítanie sa člení na dve etapy. V prvej, ktorá sa začala 1. júna 2020 a musí sa ukončiť do 12. februára 2021, sa uskutočňuje sčítanie domov a bytov. Sčítanie obyvateľov sa uskutoční v období od 15. februára do 31. marca 2021. Rozhodujúcim okamihom sčítania je polnoc zo štvrtka 31. 12. 2020 na piatok 1. januára 2021. V praxi to znamená, že v sčítaní sa zaznamenáva stav sledovaných udalostí a stavov, ktoré boli platné práve v tomto okamihu, a teda ani skôr, ani neskôr.

Jedno z historicky najznámejších sčítaní sa uskutočnilo v Rímskej ríši práve v období narodenia Ježiša Krista. Podľa zverejnených zdrojov sa na území Uhorska vykonávali súpisy obyvateľstva v dvojročných intervaloch od r. 1784. Za prvé moderné sčítanie na našom území sa považuje sčítanie v r. 1869.

Základom každého sčítania sú jednoznačné definície jednotlivých javov a stavov, ktoré sú predmetom pozorovania, t. j. sčitovania. Na tomto jednotnom metodickom základe sa potom môže vykonať spracovanie získaných údajov do dátových štruktúr, ktoré možno za jednotlivé územné celky vzájomne porovnávať a vyhodnocovať, a to aj vrátane medzinárodných porovnaní.

Údaje získané v sčítaní obyvateľov, bytov a domov sa používajú ako jeden z najvýznamnejších podkladov v oblasti strategického plánovania, nakoľko sčítanie je nenahraditeľným zdrojom demografických, sociálnych a ekonomických informácií tak o obyvateľstve, ako aj o domovom a bytovom fonde.

Sčítanie domov a bytov

Toto sčítanie sa významne líši od všetkých doteraz vykonávaných sčítaní tým, že sa uskutočňuje bez papierových sčítacích hárkov. Prebieha prakticky len s využitím údajov z administratívnych zdrojov, ako sú napríklad kataster nehnuteľností, register adries, iné relevantné registre orgánov verejnej moci a iné relevantné informačné systémy týchto orgánov. Povinnými osobami pre sčitovanie domov a bytov sú obce a osoby vykonávajúce správu bytových domov (sem patria aj spoločenstvá vlastníkov bytových domov). Na úrovni obce vykonávajú sčítanie poverené osoby, ktoré nadobudli odbornú spôsobilosť na vykonanie sčítania.

Aj napriek takto moderne plánovanému sčitovaniu sa v praxi nebudeme môcť vyhnúť situácii, keď sa nebudú dať z administratívnych zdrojov získať všetky požadované informácie o domoch a bytoch.

Ide napríklad o:

- v prípade bytových domov (dom s viac ako troma bytmi) informácie o tom, kto vykonáva správu takéhoto bytového domu,
- v prípade rodinných domov a iných obydlí informácie o vnútornom členení bytov, materiáli nosnej konštrukcie stavby, informácie o obnove domu a o podmienkach bývania.

Dovoľujeme si preto poprosiť našich obyvateľov, aby nám aj napriek tomu, že nie sú povinní, poskytli potrebné informácie, aby sme mohli v tomto sčítaní získať dostatočne verný obraz o domovom a bytovom fonde v našom meste. Ako som už spomenul, tieto údaje budeme potrebovať pri príprave základných plánovacích dokumentov nášho mesta, ako je plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja, územnoplánovacie podklady a dokumenty, ako i relevantné mestské politiky súvisiace predovšetkým s využívaním územia.

Na záver ešte dve čísla: v sčítaní 2011 bolo v Stupave sčítaných takmer 3 700 bytov. Pri príprave terajšieho sčítania máme na základe údajov z administratívnych zdrojov zaznamenaných takmer 7 600 bytov (údaj, ktorý musíme v sčítaní overiť), čo je neuveriteľný, viac ako dvojnásobný nárast za ostatných 10 rokov! Aj to je jeden z dôvodov, prečo je pre naše mesto toto sčítanie veľmi dôležité. Pomôžte nám overiť, či je to pravda! Za vašu pomoc vám vopred ďakujeme.

Pavol Baxa, vedúci oddelenia všeobecnej a vnútornej správy MsÚ, zdroj údajov: www.statistics.sk

Kvety pre osloboditeľov

Naša základná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov pripravila koncom júla pre svojich členov zájazd na Moravu. Najskôr sme sa zastavili v Sekuliach na výdatnú desiatu. Ďalšia zástavka bola v Hustopečiach, kde sme navštívili cintorín Červenej armády. K pamätníku sme položili kyticu kvetov a urobili spoločné foto. Potom sme navštívili mestečko Miroslav, kde sme si pozreli zámok, ktorý dýchal históriou dávneho veku. Po dobrom obede sme navštívili kláštor v Dolních Kouniciach. Počas poslednej zastávky v známom motoreste u Janíčkov sme začali plánovať, kam to bude nabudúce. Domov sme prišli v poriadku s novými zážitkami. Týmto sme si splnili jeden bod z nášho plánu na rok 2020.

Antonia Turanská, foto: Ján Holič

Spomienka na SNP

V piatok 28. augusta 2020 si obyvatelia Stupavy pripomenuli 76. výročie SNP pri pamätníku pred mestským úradom, kde je zaznamenaných sedem mien padlých vojakov zo Stupavy:

Ján Nálepka – veliteľ 1. čsl. partizánskeho oddielu v ZSSR, padol pri oslobodzovaní mesta Ovruč v roku 1943,

Tomáš Jelašič a Štefan Bauer – členovia 1. čsl. arm. zboru v ZSSR, padli v bojoch o Dukliansky priesmyk v roku 1944,

Štefan Balog – zomrel v domažlickej nemocnici počas návratu z nemeckého zajatia, *Ferdinand Blažíček a Ernest Takáč* – padli ako príslušníci povstaleckej armády. Po prejave primátora Petra Novisedláka položili k pamätníku vence a kytice zástupcovia mestského úradu, Slovenského Červeného kríža, Jednoty dôchodcov Slovenska, Klubu seniorov POHODA, Zväzu protifašistických bojovníkov a zhromaždení obyvatelia Stupavy. Následne sa presunuli k pamätníku kpt. Jána Nálepku v areáli základnej školy, kde si uctili jeho pamiatku.

rr, foto: Eva Švoňavová

„Veriť, milovať, pracovať.“

Oslavy 140. výročia narodenia generála Milana Rastislava Štefánika si pri soche jedného z najväčších a najtalentovanejších Slovákov pripomenuli aj obyvatelia Stupavy. Pri pomníku človeka, ktorý sa zaslúžil o založenie prvého slobodného spoločného štátu Čechov a Slovákov, položili vence a kvety zástupcovia Slovenského Červeného kríža, Jednoty dôchodcov Slovenska, Klubu seniorov POHODA a Zväzu protifašistických bojovníkov. Prejav predniesol viceprimátor Stupavy MVDr. Robert Kazarka, ktorý zdôraznil, že hoci generál M. R. Štefánik bol aj napriek výrazným diplomatickým zásluhám, najmä pri úsilí o vznik Československej republiky, predošlými režimami zatracovaný, v učebniciach histórie málo a len okrajovo citovaný, v našich srdciach ostane jeho odkaz navždy!

rr, foto: Peter Kubička

Letné premeny

VPS STUPAVA
Staráme sa o Stupavu

Na novom detskom ihrisku sme vykonali výkopové práce a následne sme navozili štrk, ktorý spĺňa všetky bezpečnostné kritéria.

Počas letných prázdnin sme vyčistili nám. Sv. Trojice, kde sme opravili poškodené lavičky a tiež ochranné stĺpiky. Na čistenie námestia sme použili nový stroj na vyberanie nečistôt a machu z dlažby.

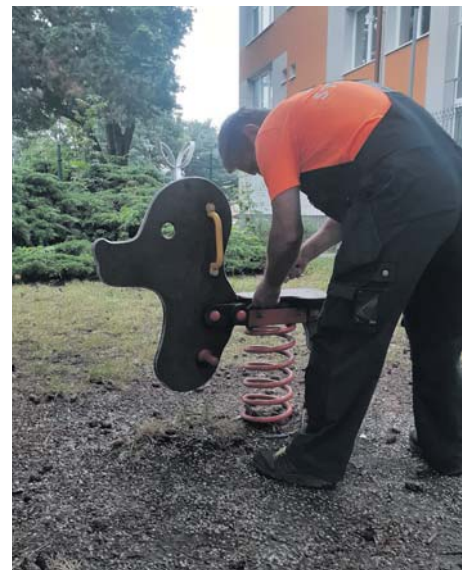

Oprava a kontrola ihrísk.

Celé leto, pokiaľ nám to počasie dovoľovalo, sme kosili a čistili krajnice. Na kosenie stabilne používame troch ručných koscov a dvoch pracovníkov na strojových kosačkách Kubota. Treba podotknúť, že tento rok burine aj tráve prial, nakoľko bolo veľa upršaných dní.

Realizované boli tri etapy opráv cestných výtlkov, kde bolo použitých vyše 18 ton nového asfaltu. Opravovali sme tiež prepadnutú cestu na uliciach Mariánska a Zemanská.

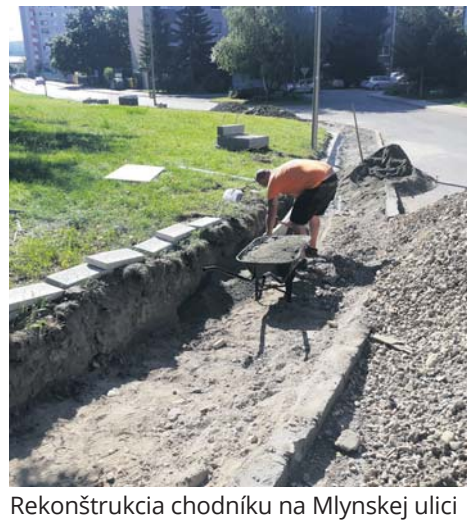

Rekonštrukcia chodníku na Mlynskej ulici je dokončená. Pôvodný zvetraný asfalt bol nahradený novou zámkovou dlažbou v dĺžke 150 metrov. Chodník sme zároveň rozšírili a zmiernili nábehové hrany na obrubníky na priechodoch pre chodcov.

Osadenie nového dopravného značenia v Háji a na ulici Pod kopcami.

Triedite odpad správne?

Možno ste ich už zaregistrovali aj na vašich nádobách na odpad – Verejnoprospešné služby Stupava pripravili nové nálepky na triedený odpad. Pomôžu vás správne nasmerovať, čo do ktorého koša patrí či nepatrí a uľahčia vám triedenie odpadu. Ak triedite naozaj veľa a stane sa, že nádoby sú plné, môžete využiť aj voľne prístupné stojiská na triedený odpad pri mestskej knižnici a na Novej ulici, alebo ho odovzdať na zbernom dvore. Čím viac triedeného odpadu odovzdá mesto Stupava na ďalšie spracovanie, tým nižšie zákonné poplatky bude platiť skládkovacej spoločnosti. Tieto poplatky stanovuje zákon a každoročne sa menia podľa percenta vytriedenia odpadu v danom meste. V kategórii vytriedenia 30 – 40 %, do ktorej spadá aj Stupava, sa napríklad menili zákonné poplatky z roku 2019 z 8 eur/t na 13 eur/t v roku 2020 a v budúcom roku to bude už 22 eur/t.

NOVÉ NÁLEPKY

Verejnoprospešné služby Stupava, príspevková organizácia, so sídlom: Dlhá 11/1248, 900 31 Stupava, IČO: 500 81 497

ako správca nasledovného nehnuteľného majetku Mesta Stupava:

- parcela registra „C" č. 4127/53, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, výmera: 4231 m²; spôsob využívania pozemku: 99 – pozemok využívaný podľa druhu pozemku; umiestnenie pozemku: 1 – pozemok je umiestnený v zastavanom území obce, zapísaná na liste vlastníctva č. 2783, pre katastrálne územie: Stupava, obec: Stupava, okres Malacky (ďalej len „nehnuteľnosť")

týmto úkonom zverejňuje primátorom Mesta Stupava Mgr. Petrom Novisedlákom, MBA (orgán kompetentný v zmysle všeobecne záväzného nariadenia Mesta Stupava č. 1/2016) schválený zámer priameho prenájmu a výzvu na predkladanie cenových ponúk týkajúcu sa priameho prenájmu časti nehnuteľnosti s výmerou 10 m² (vo vzdialenosti 1 m od východného plotu pozemku/areálu a vo vzdialenosti 25 m od severného plotu pozemku/areálu).

Podmienky prenájmu:

- predmetom prenájmu je časť nehnuteľnosti len v celej ponúkanej výmere (t. j. nie je možné prenajať si časť nehnuteľnosti v menšej výmere); využitie podľa územného plánu – služby verejnoprospešného charakteru,
- minimálna výška nájomného: 10 eur bez DPH/mesiac
- doba nájmu: dva roky
- účel nájmu: umiestnenie unimobunky, umiestnenie skladového kontajnera,
- predloženie dokladu, že záujemca nemá voči Mestu Stupava záväzky po lehote splatnosti,
- lehota na predkladanie ponúk uplynie 21. dňom zverejnenia; ponuka sa predkladá v písomnej forme priamo správcovi nehnuteľnosti,
- ďalšie podmienky prenájmu vychádzajú zo Všeobecne záväzného nariadenia Mesta Stupava č. 1/2016 (Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom Mesta Stupava).

Cenová ponuka sa predkladá v lehote vyššie určenej v nepriehľadnej obálke označenej „Priamy prenájom 3/2020" do podateľne príspevkovej organizácie Verejnoprospešné služby Stupava, alebo poštou na jej adresu: Verejnoprospešné služby Stupava, Dlhá 11/1248, 900 31 Stupava.

Stupava 7.9.2020

Verejnoprospešné služby Stupava
Mgr. Marián Závodný, riaditeľ

Dažďová voda a poplatky

Čistička odpadových vôd v Stupave bola naposledy rekonštruovaná v rokoch 2011 – 2012 z fondov EÚ s cieľom zvýšenia jej kapacity. Počas intenzifikácie však neprišlo k výmene viacerých technologických celkov čistiarne, čo náklady na čistenie vôd v súčasnosti výrazne zvyšuje.

Jedným z technologických celkov, ktorý ostal v pôvodnom stave, je sitopásový lis značky Andritz (kalová koncovka).

Keďže tento rok oslávi 30. výročie svojej prevádzky a jeho životnosť končí, je nutné ho čím skôr nahradiť novou technológiou.

Súčasná kalová koncovka bola navrhnutá tak, že vylisovaný kal ukladá do kontajnerov s objemom 7 m^3 a po ich naplnení sa odvážajú na riadenú skládku FCC Zohor, s.r.o. Tento spôsob likvidácie kalu je neekonomický a ustupujú od neho všetky ekonomicky uvažujúce čistiarne. Momentálna cena za likvidáciu jednej tony kalu aj s dopravou vychádza na 59 eur, pri ročnej produkcii zhruba 1400 ton kalu je to cca 82 600 eur/rok.

Po dôkladnej analýze nákladov spojených so spracovaním a likvidáciou kalu prišla spoločnosť VaK Stupava, s.r.o., k záveru, že jedinou možnosťou na vyriešenie tejto ekonomicky neúnosnej situácie je zakúpenie mobilnej odvodňovacej technológie vstavanej do skriňového nákladného auta a zaobstaranie novej, modernej kalovej koncovky, ktorá by spĺňala všetky požadované parametre.

Kritériá na výber novej technológie

V roku 2016 rozhodli stupavskí poslanci o rekonštrukcii kalovej koncovky na ČOV v Stupave. Pri rozhodovaní o tom, aké by malo byť nové odvodňovacie zariadenie, sa brali do úvahy najmä nové moderné systémy.

Základné kritéria výberu boli:

1) Nároky na obsluhu
2) Energetické nároky
3) Nároky na prevádzkovú údržbu
4) Návratnosť investície
5) Dosahovaná sušina kalu min. 20 %
6) Nutnosť dodatočných investícií

Výsledky testovania

Spoločnosť VaK Stupava, s.r.o., otestovala na svojom kale od začiatku roka 2018 tri kalové koncovky. Okrem základného testovania sa kal podrobil aj laboratórnym rozborom.

Výsledok testovania v laboratóriu preukázal, že kal z ČOV Stupava je veľmi špecifický a obsahuje vysoký podiel organických látok (70 – 80 %), ktoré na seba viažu vodu. Legislatíva pri produkcii kalu so sušinou nad 18 % umožňuje likvidáciu kalu prostredníctvom priamej aplikácie do poľnohospodárskej /lesnej pôdy alebo formou kompostovania. Ak by sa podarilo dosiahnuť takúto sušinu, likvidácia odvodneného kalu by si vyžadovala ove-

ľa nižšie náklady, čím by sa dosiahla návratnosť odstredivky 5 – 7 rokov.

Z testu vyšla ako víťaz odstredivka Flottweg C3, ktorá ako jediná zvládla odvodniť kal pri prietoku 6 m^3 na sušinu 19 – 21% . 16. septembra sa začalo preto s jej uvádzaním do prevádzky, nasledovať bude zaškoľovanie obsluhy a uvedenie odstredivky do stálej prevádzky.

Od prvotnej správy p. Kucmana (člena dozornej rady VaK Stupava) z roku 2015, na základe ktorej vzišla požiadavka na výmenu kalovej koncovky, až po jej samotné spustenie uplynulo 5 rokov. Veríme, že táto technológia vydrží aspoň toľko, koľko vydržal sitopásový lis zn. Andritz.

Výzva domácnostiam

V Stupave prebieha v súčasnosti celoplošné zisťovanie domácností, pri ktorých nevedia vodárne a kanalizácie jednoznačne určiť, či vypúšťajú alebo nevypúšťajú zrážkovú vodu do verejnej splaškovej kanalizácie. Obyvateľom sú rozposielané výzvy, na základe ktorých sa ohlásia pracovníkovi VaK Stupava. Ten ich navštívi a za ich prítomnosti spraví test a kontrolu napojenia odtoku dažďových vôd pomocou špeciálnej kamery a kontrastnej látky, o čom je spísaný aj protokol.

Do mája 2018 sa mohli všetci obyvatelia prihlásiť bez akéhokoľvek postihu na vypúšťanie zrážkových vôd do verejnej splaškovej kanalizácie (generálny pardon). S týmito občanmi bola uzatvorená zmluva na odvedenie ich zrážkových vôd. Od mája 2018 prebieha mapovanie ulíc a jednotlivých domácností ohľadom ich identifikácie ako možných prispievateľov zrážkových vôd do splaškovej kanalizácie. Od začiatku roka 2020 chodia preto výzvy domácnostiam, pri ktorých nie je možné na 100 % preukázať, že dodržujú VZN 1/2012 a likvidujú si zrážkové vody na vlastnom pozemku.

Každý občan by si mal byť vedomý toho, že keď vypúšťa zrážkové vody do splaškovej kanalizácie, zhoršuje tým celkovú situáciu nielen sebe, ale aj svojim susedom. Za minulý rok pritieklo do ČOV Stupava cca 160 000 m^3 vody, za ktorú nebolo zaplatené, ale VaK Stupava ju musela spracovať a vyčistiť. Treba si uvedomiť, že stočné je regulované ÚRSO-m a cena sa stanovuje iba na základe ÚRSO-m uznaných nákladov. To znamená, že ľudia, ktorí vypúšťajú zrážkové vody do splaškovej kanalizácie, prispievajú k zdražovaniu ceny stočného, lebo na konci dňa musia čistenie ich zrážkovej vody zaplatiť všetci Stupavčania.

Celý proces zisťovania je síce časovo veľmi náročný, ale už vidíme prvé výsledky.

Michal Polakovič, foto: Vak Stupava

Palec dole!

Začiatkom minulého leta sme čitateľom Stupavských novín priniesli potešujúcu informáciu, že sa konečne začali stavebné práce na úprave povrchu účelovej komunikácie do záhradkárskej osady Malý Háj až po železničné priecestie Devínske jazero. Komunikácia pripomínala totiž skôr tankodrom, na ktorom ste sa pri ceste autom snažili jednej jame vyhnúť, no spadli ste do druhej. A modlili sa, či podvozok alebo nápravy vášho auta vyviaznu bez poškodenia...

Stavebné práce zabezpečovala spoločnosť FDD, s. r. o., v spolupráci s mestom Stupava. Zhruba o mesiac vyzerala cesta naozaj parádne, radosť sa po nej zviezť. Až kým neprišla tohtoročná jar, ktorá začala pomaly odhaľovať „skryté vady“ práce cestárov – od malých výtlkov až po veľké jamy plné vody, aké sme tu vídali ešte pred opravou komunikácie. Jej povrch sa drobí a rozpadáva každým dňom čoraz viac...

Kto je za takúto šlendriánsku prácu zodpovedný?

rr, foto: Peter Kubička

FOTO SÚŤAŽ

Zachytávanie dažďovej vody

Keď sme v jarnom vydaní Stupavských novín vyhlásili fotosúťaž na tému **Ako udržať vodu v záhrade,** ani sme neverili, že nám príde do redakcie toľko príspevkov. Prekonali sme všetky technické prekážky (fotografie neprišli len elektronicky, ale aj vytlačené v obálke :), takže môžeme slávnostne vyhlásiť víťazov. Redakcia udelila dve hlavné ceny:

- prvú získal **Jaroslav Zeman,** ktorý nám poslal svoj nápad a postup realizácie zabudovania nádrže na dažďovú vodu do zeme;

- druhé prvé miesto patrí **Ondrejovi Debnárovi** za veľmi praktický spôsob zadržiavania vody v jeho záhradke. Preto sme sa s ním dohodli aj na návšteve, aby sme vám predstavili ďalšie dobré nápady z jeho dielne.

Ceny pripravil a výhercom súťaže odovzdal **Roman Gašparek** zo záhradného strediska **Agroservis Stupava/Mást.**

rr, foto: švo

Stupavský kampus

Keď si pozriete vo wikipédii význam slova kampus, dozviete sa, že ide o areál vysokej školy alebo univerzity. Toto pomenovanie sa používa hlavne v severnej Amerike a vo Veľkej Británii. V Stupave ho zatiaľ nemáme, ale... V prejave ministra školstva SR pri otvorení nového školského roka totiž odznelo, že ministerstvo našu základnú školu podporí, aby mesto dokázalo dobudovať budovy, telocvične a ihriská pre školákov tak, aby mali dostatok priestoru na vzdelávanie, šport aj oddych. Skoro ako v kampuse...

Vo štvrtok 20. augusta bol na pracovnej návšteve v Stupave minister školstva Branislav Gröhling spolu s generálnou riaditeľkou sekcie predprimárneho a základného vzdelávania Katarínou Kalašovou. Na obsah návštevy sme sa opýtali riaditeľky Základnej školy kpt. Nálepku Zuzany Šimkovej. *„Pán minister sa informoval o projekte zvýšenia kapacity základnej školy. Náš problém s priestorom a dôležitosť výstavby novej telocvične sme rozobrali spoločne s pripravovaným projektom výstavby novej školy. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR prejavilo ochotu podporovať vzdelávacie a rozvojové aktivity v rámci činnosti našej základnej školy a prisľúbilo koordinačnú pomoc.“*

Slávnostné otvorenie školského roka 2020/2021 bolo takisto za účasti pána ministra. Pred budovou stáli televízne štáby a našej početnom detí najväčšej škole na Slovensku sa dostalo patričnej pozornosti. *„Spoločne sme privítali prváčikov, ktorých máme v tomto školskom roku rekordný počet 190. Učiteľky od 1.A až po 1.I ich netrpezlivo očakávali na školskom dvore. Tohtoročný začiatok školy si však budeme pamätať najmä ako ružkový… Pán minister, rovnako ako pri prvom stretnutí, sľúbil ochotu podporovať naše vzdelávacie aktivity a prekvapil nás mimoriadnou dotáciou na vytvorenie dvoch pracovných miest pre pozíciu asistent učiteľa. Aj touto cestou sa mu chcem ešte raz poďakovať a teším sa na ďalšiu spoluprácu,“* dodala riaditeľka ZŠ Zuzana Šimková.

rr, foto: Peter Kubička, švo

Spomienka na budúcnosť

Prednedávnom som mala možnosť pozrieť si krátky filmový dokument venovaný pani učiteľke Vilme Potmanovej. Celý svoj učiteľský život venovala deťom v Stupave. Učila prvákov v starej škole oproti kostolu, ktorá dnes už obnovená slúži inému účelu.

Vo filme bolo vidieť deti v skromnom oblečení, v triede zariadenej starými „predpotopnými“ lavicami, ako so žiariacimi očkami sledujú každé slovo pani učiteľky. Sústredene namáčajú starodávne pierka do kalamárov, aby, nedajbože, neurobili machuľu. Maľujú prvé písmenká, čítajú veršíky zo šlabikárov a na starodávnom počítadle zvládajú prvú jednoduchú matematiku.

Všetko je vo filme starodávne, pochmúrne, len očká detí žiaria láskavosťou, túžbou po vedomostiach a pochvale od ich pani učiteľky. Zdanlivo jednotvárny život tejto pani učiteľky, ktorá učila v Stupave až do roku 1951, si všimol ktosi z jej nadriadených a za celoživotnú prácu ju pozvali na Pražský hrad, aby si z rúk vtedajšieho prezidenta Československej republiky prevzala vysoké štátne vyznamenanie Rad republiky. Výnimočné ocenenie za výnimočný život, tak by to malo byť.

Hodnota vzdelania

Aj ja som si vyvolila učiteľské povolanie. Moja učiteľská púť začala zopár rokov po tom, ako sa stupavská pani učiteľka so školou rozlúčila. Tiež začala na dedine, tiež to bola stará škola so starými lavicami, kde zamračená pani školníčka brezovou metlou zametala čiernu podlahu. Keď sa zabudlo prihodiť do pece, sedeli sme v zime, sem-tam prebehla myšička. Temer žiadne pomôcky, len tabuľa a krieda. Navyše žiaci 2. stupňa, ktorých som učila, neprejavovali žiadnu mimoriadnu chuť do učenia. Možno by sa aj chceli učiť, ale rodičia, tvrdo pracujúci v JRD, mali na deti svoje požiadavky, museli pomáhať, kde bolo treba. Ale aj hodnota vzdelania sa často chápala ináč, viac sa preferovalo učňovské vzdelanie pred strednou školou.

A mladá učiteľka, plná ideálov, výborne metodicky a teoreticky pripravená, bola zrazu postavená pred tvrdú realitu... Navyše, dedina žila svojím životom, do ktorého bolo treba zapadnúť: nacvičovať kultúrne programy, pracovať v spoločenských organizáciách, k tomu kronika, knižnica, rôzne štatistiky, krúžky, samozrejme všetko zadarmo, z uvedomelosti...

Nová škola

Začalo však svitať na lepšie časy. V obci sa začala stavať nová školská budova. Keďže nebolo iného východiska, podujali sa ju stavať svojpomocne, brigádnicky, v „Akcii Z“. Výsledkom bolo, že sme sa po niekoľkých rokoch mohli sťahovať do nových priestorov, do priestranných, čistých, vykúrených tried. Postupne pribudla školská jedáleň, školská družina a naostatok aj telocvičňa, teda všetko, čo škola má mať.

Dnes si už v tomto mojom prvom učiteľskom pôsobisku len málokto spomenie, za akých ťažkých podmienok sa škola rodila. Osobne však neľutujem, že som svoj učiteľský krst a učiteľské zrenie zažila práve tam...

Previerka s prekvapením

Oveľa neskôr, keď som pracovala na Odbore školstva ONV Bratislava-vidiek, ma so Stupavou, kde teraz žijem, spojila zaujímavá udalosť. V októbri 1973 sme sa s kolegami, školskými inšpektormi, vybrali do ZŠ Stupava na plánovanú previerku. Škola mala v okrese veľmi dobré meno, a to aj napriek stálym priestorovým problémom. Na naše veľké prekvapenie v deň nášho príchodu priviezli na školský dvor prvý bager a prichádzali aj ďalšie stavebné stroje. To bol signál, že sa konečne začína výstavba novej školy! (Na fotografii riaditeľ školy Milan Matlovič v strede, inšpektor Janko Ďurana a Alica Šimková, autorka článku.) Pre vlastné uspokojenie som si „vygúglila“, že to bolo 13. októbra 1973. Základný kameň novej školy poklepali až o pár dní neskôr – 17. novembra 1973 pri príležitosti inštalácie sochy kapitána Nálepku. Deti prvý raz zasadli do lavíc v novej škole v roku1980.

Ťažká skúška

Práca učiteľa bola a je veľmi náročná. Nikdy sa nedala robiť remeselne. Vyžaduje si chápavého, obetavého a láskavého človeka. V dnešnej internetovej dobe aj nemálo technicky pripraveného. Navyše, koronavírus, ktorý nás „navštívil“, si vyžaduje úplne nové, nikdy neodskúšané postupy. A v stupavských tesných školských podmienkach musí byť vyučovanie osobitne náročné. Myslím si, že v tomto školskom roku čaká ťažká skúška učiteľov, žiakov i rodičov.

Zo srdca želám vedeniu mesta, aby sa mu podarilo rozlúsknuť veľký problém súvisiaci s výstavbou novej školy. A učiteľom si dovolím zaželať, aby mali dosť síl a vynaliezavosti na zvládnutie nového školského roka. Nech sa im podarí naplniť Komenského myšlienku: aby učitelia v škole menej učili, ale žiaci sa viac naučili, aby bolo v škole menej márnej práce a viac porozumenia, radosti a úspechov..

Alica Šimková

Zo zápisníka Mestskej polície

3.7.2020

V čase 0.20 hod. bola hliadka MsP privolaná do rodinného domu na Mariánskej ul., kde sa mal na uzavretej toalete nachádzať starší muž so zdravotnými problémami. Po príchode hliadky na miesto muž s ňou nekomunikoval, spoza dverí bolo počuť len plytké dýchanie. Hliadka preto so súhlasom majiteľky domu dvere vylomila a muža odovzdala na ošetrenie privolanej RZP, ktorá ho odviezla do nemocnice v Malackách.

10.7.2020

Hliadka prijala o 10.15 hod. oznámenie, že na Hlavnej ul. pred predajnou dm drogerie markt leží muž so zakrvavenou hlavou. Po príchode na miesto zistila, že muž je značne pod vplyvom alkoholu a pravdepodobne pádom na zem si spôsobil zranenia hlavy. Na miesto bola preto privolaná RZP.

15.7.2020

O 9.20 hod. bola hliadka MsP požiadaná o súčinnosť pri pátraní po odcudzenom motocykli, ktorý sa mal nachádzať v jednom z rodinných domov na Mierovej ul. Hliadka sa dostavila na miesto s vyšetrovateľom PZ, ktorý vyzval majiteľa domu na vydanie veci. Ten motocykel vydal a vyšetrovateľ jeho ohliadkou zistil, že skutočne ide o motocykel, po ktorom je vyhlásené pátranie. Hliadka preto požiadala Technické služby Stupava o prevoz motocykla na OOPZ Stupava na vykonanie ďalších potrebných úkonov.

20.7.2020

Hliadka MsP bola požiadaná operátorom tiesňovej linky 155 o pomoc pri ošetrení pani, ktorá ležala pravdepodobne v bezvedomí v kozmetickom salóne na ul. SNP v Stupave. Hliadka jej bezprostredne po príchode na miesto skontrolovala životné funkcie a následne ju uložila do stabilizovanej polohy. Ďalej zistila, že sa zrejme lieči na cukrovku, nakoľko mala pri sebe inzulínové pero. Túto skutočnosť ihneď oznámila späť na operačné stredisko RZP, kde operačný potvrdil, že ide o pacientku z evidencie ľudí s cukrovkou.

Hliadke preto odporučil natrieť jej pery a ďasná medom, prípadne cukrom, čo hliadka MsP vykonala. Naďalej kontrolovala takisto životné funkcie pacientky, a to až do príchodu RZP. Po podaní potrebných liekov sa pacientka z bezvedomia prebrala.

24.7.2020

Hliadka MsP bola operačným dôstojníkom PZ SR požiadaná o preverenie nezhôd medzi osobami ubytovanými v ubytovni na Dlhej ul. Hliadka na mieste zistila, že bola fyzicky napadnutá 32-ročná žena v ôsmom mesiaci tehotenstva, a to svojím druhom, ktorý sa na mieste už nenachádzal. Tehotnej žene bola privolaná RZP, ktorá ju odviezla na lekárske ošetrenie a vec bola postúpená PZ SR na ďalšie konanie.

30.7.2020

O 23.25 hod. bolo na MsP prijaté oznámenie, že muž pod vplyvom alkoholu sa na vozidle Škoda červenej farby vydal z pohostinstva na Hlavnej ulici kúpiť si na čerpaciu stanicu cigarety. Hliadka na základe prijatého oznámenie vykonala opatrenia na vypátranie tohto vozidla, čo sa jej po krátkom čase podarilo. Vozidlo sa pohybovalo po Hlavnej ul., kde jeho vodič spáchal niekoľko dopravných priestupkov, jazdil zo strany na stranu a prechádzal do protismeru, kde ohrozoval protiidúce vozidlá. Následne zastavil na mieste, kde je to dopravnou značkou zakázané.

Hliadka preto využila oprávnenie v zmysle zákona o obecnej polícii, vozidlo zastavila, vyzvala vodiča na preukázanie totožnosti a podanie potrebného vysvetlenia. Vodič sa hliadke MsP priznal, že pred jazdou požil alkoholické nápoje, preto bola na miesto privolaná hliadka PZ SR Bratislava, ktorá vodiča podrobila dychovej skúške s pozitívnym výsledkom 0,89 mg/l alkoholu v dychu. Vzhľadom na skutočnosť, že sa vodič dopustil trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, bol predvedený na ODI Malacky a odovzdaný na vykonanie ďalších potrebných úkonov.

4.8.2020

V čase 16.50 hod. prijala MsP oznam pracovníka predajne potravín Billa, že skupina pravdepodobne mladistvých odcudzila v predajni tovar a ušla na neznáme miesto. Hliadka po zhliadnutí kamerového záznamu z predajne osoby vypátrala, odcudzený tovar zaistila a nepoškodený následne vrátila do predajne. Osoby hliadka vyriešila v zmysle zákona o priestupkoch.

12.8.2020

O 13.30 hod. bola hliadka MsP požiadaná o súčinnosť pri pátraní po osobách, ktoré nelegálne prekročili hranice a mali sa zdržiavať v lesnom poraste v blízkosti „Artézskej studne“. Po príchode na miesto sa hliadka zapojila do prehľadávania porastu spolu s ostatnými zložkami policajného zboru, ktoré už operovali na mieste a zadržali 26 osôb. Pátranie pokračovalo do neskorých nočných hodín.

18.8.2020

O 18.45 hod. bola hliadka MsP vyslaná preveriť vznik požiaru v objekte bývalej „madracárne“ na Devínskej ceste. Keďže na miesto už prichádzali prvé vozidlá HAZZ a PZ SR, hliadka spolu s hliadkou PZ SR uzavrela komunikáciu, aby zabezpečila bezpečný pohyb požiarnikov pri hasení. Dopravu reguloval až do ukončenia prác HAZZ.

21.8.2020

Hliadka prijala oznámenie, že vo dvore rodinného domu na Bernolákovej ul. sa pohybuje neznámy pes a majitelia domu sa boja vojsť na svoj pozemok. Hliadka na mieste zistila majiteľa psa, ktorý si ho osobne prevzal a na vysvetlenie uviedol, že jeho sučka „hára“. Hliadka majiteľa psa vyriešila v zmysle zákona 282/2002 Z. z. o podmienkach držania psov.

Hliadky MSP v súčinnosti so spoločnosťou Defensepro, s. r. o., ktorá zabezpečuje pre mesto Stupava odchyt túlavých psov, odchytili počas letných mesiacov celkom 8 túlavých psov. V siedmich prípadoch sa podarilo majiteľov psov zistiť a následne ich vyriešiť v zmysle zákona. V jednom prípade sa majiteľa zistiť nepodarilo, preto bol pes po skončení povinnej zákonnej karantény odovzdaný Slobode zvierat so sídlom v Bratislave.

Dobrovoľný hasičský zbor Stupava

Požiar porastu

V utorok 7.7.2020 o 18.12 hod. bola naša jednotka vyslaná k požiaru porastu pri diaľnici D2 v smere do Bratislavy. Na mieste sa prieskumom zistilo, že ide o požiar porastu s rozlohou približne 200 m^2. Po jeho lokalizácii našou jednotkou dorazila na miesto aj jednotka Hasičského a záchranného útvaru hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Na mieste zasahovali 3 kusy hasičskej techniky a príslušníci PZ SR.

Horiace pneumatiky

V pondelok 13.7.2020 o 13.06 hod. bola naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k požiaru pneumatík v areáli bývalej vojenskej základne protileteckej obrany. Naša jednotka vykonala na mieste hasebné a likvidačné práce s použitím dýchacích prístrojov a ďalšie úkony v súčinnosti s profesionálnymi a dobrovoľnými hasičmi.

Zviera v šachte

V piatok 24.7.2020 o 18.03 hod. bola naša jednotka vyslaná poskytnúť technickú pomoc – vyslobodiť zviera. Jednotka na mieste zistila, že ide o raticovú zver, ktorá uviazla v šachte hlbokej približne 10 metrov. Na miesto udalosti bola povolaná špecializovaná lezecká skupina Hasičského a záchranného útvaru hlavného mesta SR Bratislavy. V súčinnosti s profesionálnymi hasičmi sa podarilo zviera vyslobodiť.

Požiar unimobuniek

V pondelok 3.8.2020 vo večerných hodinách bola naša jednotka vyslaná k požiaru unimobuniek na Rožňavskej ceste v Bratislave, kde na mieste udalosti vystriedala dlhšie zasahujúcich

hasičov. Členovia našej jednotky vykonávali hasebné práce počas demolačných prác pomocou UDS a dopĺňala vozidlám vodu. Jednotka opustila miesto zásahu hodinu po polnoci.

Päť výjazdov za 24 hodín

V priebehu pondelka 10.8.2020 a utoroka 11.8.2020 bola naša jednotka vyslaná celkovo k piatim udalostiam. V pondelok šlo o 2 výjazdy k spadnutým stromom v obci Borinka a v meste Stupava. V utorok bol v ranných hodinách ohlásený požiar porastu pri diaľnici D2 v smere do Malaciek. Jednotka na mieste zásahu nenašla žiadne známky horenia či dymenia, a preto sa spoločne s profesionálnymi hasičmi vrátila späť na svoju základňu. Počas toho istého dňa zasahovali naši hasiči ešte pri ďalších dvoch udalostiach spôsobených prívalovým dažďom.

Požiar budovy

V pondelok 17.8.2020 boli o 18.42 hod. naše jednotky vyslané k požiaru budovy na Devínskej ceste, kam dorazili takmer súčasne s jednotkami

Hasičského a záchranného útvaru hlavného mesta SR Bratislavy. Následným prieskumom bolo zistené, že šlo o požiar opustenej budovy, pričom požiar zasiahol rôzne časti objektu. Naši členovia vykonávali v súčinnosti s profesionálnymi hasičmi hasebné a likvidačné práce, a to aj s použitím dýchacích prístrojov. Na mieste zasahovalo celkovo 19 hasičov so 6-timi kusmi techniky, príslušníci PZ SR a MsP Stupava.

Likvidácia bodavého hmyzu

V pondelok 24.8.2020 bola naša jednotka vyslaná vedením mesta Stupava na likvidáciu bodavého hmyzu na Jilemnického ulici. Jednotka na mieste zásahu použila obleky a chemické prípravky proti bodavému hmyzu a sršnie hniezdo, ktoré ohrozovalo obyvateľov sídliska, odstránila.

Strom na ceste

V stredu 26.8.2020 o 20.11 hod. bola naša jednotka vyslaná poskytnúť technickú pomoc – odstrániť spadnutý strom, ktorý tvoril prekážku v jazdnom pruhu na ceste I. triedy v katastrálnom území obce Lozorno. Jednotka strom odstránila pomocou motorovej píly a následne komunikáciu očistila.

Dezinfekcia v Stupave

V pondelok 31.8.2020 vykonali členovia nášho zboru dezinfekciu priestorov mestských materských škôl a Základnej školy kpt. J. Nálepku. Na dezinfekciu boli použité chemické látky s virucídnym a baktericídnym účinkom.

Architektonická súťaž

Dňa 7. septembra sa konalo zasadnutie poroty, ktorá rozhodla o konečnom poradí šiestich návrhov, ktoré z celkového počtu 28 postúpili do 2. etapy súťaže v zmysle § 124 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní.

Porota potvrdila, že všetky návrhy splnili požiadavky na formu podľa súťažných podmienok. Na základe kritéria **„Kvalita architektonického riešenia vo vzťahu k zadaniu"** vybrali jej členovia jednohlasne návrh spoločnosti **young.s.architekti s.r.o.**

Dvojetapová architektonická súťaž *Troyerovo námestie a Základná umelecká škola v Stupave* bola vyhlásená a zverejnená na stránke Úradu pre verejné obstarávanie v marci 2020.

Predmetom súťažných návrhov boli:

- návrh verejného priestoru Troyerovho námestia,
- nové priestory Základnej umeleckej školy v Stupave v rekonštruovanom objekte Troyerovej kúrie a/alebo novej stavbe v rámci riešeného územia,
- prípadne kombinácie využitia Troyerovej kúrie a nových objektov.

V priestoroch Mestského kultúrneho a informačného centra v Stupave si môžete už od polovice septembra pozrieť panely so súťažnými zadaniami. V týchto dňoch sa pripravuje doplnenie výstavy o prezentáciu víťazných návrhov, ktorá bude slávnostne otvorená v prvej polovici októbra. O presnom termíne vás budeme informovať. Všetkých už teraz pozývame do foyer MKIC.

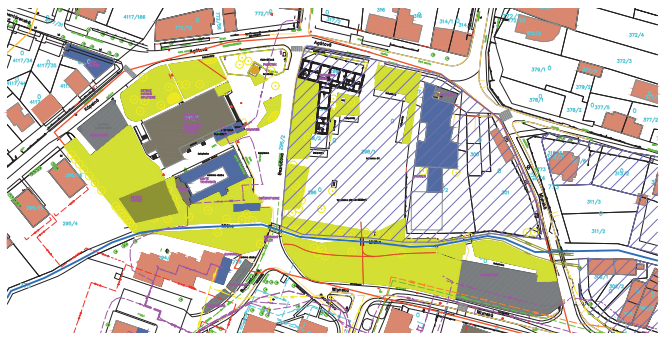

Svoje návrhy a pripomienky k verejným priestranstvám môžete písať na: verejnepriestranstvo@stupava.sk.

rr, foto: Peter Kubička

Dobrovoľná zbierka

PRÍPRAVA REVITALIZÁCIE TROYEROVHO NÁMESTIA A KÚRIE

Mestské zastupiteľstvo v Stupave vyhlásilo dobrovoľnú zbierku, účelom ktorej je spolufinancovanie nákladov spojených s prípravou a realizáciou investičného zámeru revitalizácie Troyerovho námestia a nových priestorov Základnej umeleckej školy v Stupave.

Aj vďaka zbierke bude možné spolufinancovať náklady spojené s prípravou tohto projektu.

Dobrovoľnú zbierku môžete podporiť zaslaním ľubovoľnej čiastky na číslo účtu SK54 0200 0000 0042 9921 7455.

Ďakujeme!

Postrehy spoza kočíka

Verejná diskusia k problematike verejného priestranstva „nevychladla" ani počas horúcich letných mesiacov. Ponúkame vám preto niekoľko postrehov a nápadov, ktoré nám do redakcie poslal Martin Novotný.

1) Verejné priestory. Sú málo „kočík friendly", a to aj napriek tomu, že Stupava v posledných rokoch zažíva baby boom. Netýka sa to len starých chodníkov, ale aj relatívne nových, resp. v nedávnej dobe rekonštruovaných. Ako príklad uvádzam rekonštrukciu chodníka pred MŠ J. Kráľa, kde sa pri priechode pre chodcov nezníži la hrana chodníka. Zároveň sa mohol viac rozšíriť a mohli sa vymeniť rovno aj obrubníky. Pozitívne je, že sa už nepoužil asfalt, ale dlažba.

2) Rozkopávky. S rekonštrukciou plynových rozvodov súvisí sporná kvalita a rýchlosť ich výmeny. Konkrétne cyklochodník oproti Troyerovej kúrii. Aby sa situácia pri podobných rozkopávkach zlepšila, stačí sa inšpirovať bratislavským „manuálom asfaltovania".

3) Zeleň v meste. Kvôli parkovaniu áut pribúdajú vydláždené priestory na úkor zelených trávnikov. Rozumiem, že ľudia potrebujú autá zaparkovať, ale dá sa to urobiť aj „zelenším" spôsobom. Niečo ako parkovisko za Billou, ale kvalitnejšie. Ak sa nemýlim, tak tieto pozemky patria mestu, takže by sa to dalo ošetriť jednoducho všeobecne záväzným nariadením.

4) Zeleň v meste – dve stromoradia. S výnimkou Dlhej ulice s novými lipami nie je v Stupave popri cestách asi žiadna nová alej. Aj tá vznikla len kvôli tomu, že tam už v minulosti bola. Vďaka však aj za to. Potenciál je veľký, najreprezentatívnejšie by bolo vysadenie stromov popri hlavnej ceste od čerpacej stanice až po halu VW. Hlavne v Máste by to veľmi pomohlo. Cesta je zbytočne široká. Popri nej by sa mohli urobiť pozdĺžne parkovacie státia (zelené) predelené miestom pre strom, napr. v pomere tri státia na jeden strom. Takisto by bolo super zakopať elektrické vedenie do zeme a zrušiť tie otrasné betónové stĺpy.

5) Doprava. Videl som návrhy na vytvorenie odbočovacích pruhov na hlavnej ceste za účelom zrýchlenia dopravy. Podľa mňa to je celé zle. Len to urobí z hlavnej cesty ešte väčšiu bariéru a raz to skončí ako štvorprúdovka v Jure. Cieľom by malo byť urobiť čo najviac alternatívnych vnútorných „obchvatov", ako je Štúrova – Hviezdoslavova. Kľúčové je postaviť severný zjazd z diaľnice, čo by zviedlo dopravu z Vysokej pri Morave, Borinky a celej severnej časti Stupavy priamo na diaľnicu. Ak by sa toto raz podarilo, tak by som dal 30-ku od domova dôchodcov až po Železničnú, zúžil cestu, čo by odradilo aj tých posledných, čo by ešte stále chceli jazdiť krížom cez Stupavu.

6) Doprava – vlak. Viem, že ŽSR vytrhali koľajnice a zrejme aj predali nejaké pozemky, ale je to už nezvratný proces? Na tých pozemkoch sa bez zmeny územného plánu stavať nedá a dali by sa možno odkúpiť. Vlak nie je síce aktuálna téma, ale mať možnosť dostať ho v budúcnosti do centra je na nezaplatenie. Lebo raz sa zastavia celá oblasť od Stupavy až po Lamač a cestovanie do Bratislavy bude už len horšie. Jediné, čo trochu pomôže, bude D4 popod Karpaty, ale keď sa raz ten tunel postaví, tak doprava bude v tej dobe aj tak horšia ako dnes. A potom v súčasnosti nepredstaviteľné cestovanie vlakom cez Devínske jazero bude oveľa rýchlejšie ako cesta autom.

7) Park. Zaslúžil by si ďaleko viac, ako len pár nových lavičiek z Obi. Uchádza sa Stupava o nejaký grant z EU alebo z Nórskych fondov? V Pezinku majú park pekne zrekonštruovaný, myslím z EU-fondov. A kým sa nám raz podarí nejaké fondy získať, bolo by vhodné aspoň zasypať diery v chodníkoch, kde po daždi alebo snehu vznikajú kaluže a blato. Všetci musia cez ne chodiť alebo ich doširoka obchádzať, ako pred mostíkom cez potok. Trasa od kostola až po Intenzívu, resp. po Novú oboru, patrí k najfrekventovanejším a najobľúbenejším v Stupave. Mala by to byť jedna z priorít. Rozumiem, že budget bol vždy napätý a bude ešte viac kvôli Covidu. Na niektoré veci však netreba žiadne peniaze – bod 2 a 3, na niektoré nie až tak veľa – bod 1, popr. čiastočne bod 7 (zasypanie dier v chodníku v parku, vyčistenie lámp…).

Martin Novotný

Pri kávičke

V dnešnej dobe riešime všetko telefonicky, cez whats app alebo ďalšie vymoženosti techniky. Napriek tomu je dobré sa z času na čas stretnúť a porozprávať sa z očí do očí. Tentoraz sme si krátky rozhovor dohodli s Barborou Rajtárovou, riaditeľkou Mestského kultúrneho a informačného centra v Stupave.

Máte za sebou neveselé obdobie obmedzení a rušení podujatí...

Áno, epidemiologické opatrenia sa podpísali na celej činnosti nielen kultúrneho domu, ale aj na fungovaní trhu či akciách v exteriéri.

Využili ste toto obdobie na úpravu priestorov kultúrneho domu?

V súčasnosti pracujeme na finalizácii zmluvy o nájme, ktorú 25.6.2020 schválilo mestské zastupiteľstvo. Táto zmluva upravuje nájomné vzťahy medzi troma spoločnosťami, ktoré v našich priestoroch budú pôsobiť spoločne: ZUŠ, Pour art a Kinox.

Máte teda dobré správy aj pre priaznivcov kina?

Plánujeme znovu obnoviť prevádzku kina. Opäť sa budú môcť Stupavčania stretnúť a tešiť sa zo zážitkov z filmov. Nechceme konkurovať ani žánrovo preberať komerčné filmy z okolitých, resp. bratislavských kín. Našou snahou bude ponúkať kvalitnú filmovú tvorbu nielen pre detského diváka, ale pre všetky vekové kategórie, zamerať sa na rôznorodé spektrum filmovej produkcie. Je to pre nás veľká výzva a zároveň zodpovednosť. Ceníme si každého budúceho či verného diváka z nedávnych premietaní a budeme sa veľmi zaujímať o spätnú väzbu.

Plánujete aj prevádzku kaviarne?

Verím, že keď tieto noviny vyjdú, bude už Kultúrka v prevádzke. Keďže si ju prenajala spoločnosť KINOX, mala by zabezpečiť vyššie pohodlie. Vo vynovených priestoroch sa budeme môcť podeliť o svoje zážitky – či už z filmovej produkcie, kultúrnej tvorby, rozvoja mesta či inej komunitnej hodnoty, tak, ako sa o to snažia ostatné spoločnosti, organizácie alebo združenia v našom meste.

Máte v pláne upraviť aj priestor pred kultúrnym domom?

Je to náročný zámer, ale radi by sme skultúrnili tak vestibul kultúrneho domu, ako aj priestor pred ním. Pre deti chceme organizovať každú druhú sobotu zábavu na drevenom kolotoči a prenajatých zariadeniach. Uvedený priestor musí spĺňať množstvo úloh, od operatívneho parkoviska až po reprezentatívnu plochu. Čakáme tiež na nové cyklostojany. Pripravili sme nový trhový poriadok a chceme vymeniť aj predajné stoly na Sedliackom dvore.

Ďakujem za rozhovor.

Eva Švoňavová

Nikdy nie je neskoro

V súčasnosti patrí medzi stálice slovenského módneho neba. Venuje sa navrhovaniu šiat a stylingu. Jeho šaty nosia naše i svetové osobnosti. Za sebou má množstvo ocenení a módnych prehliadok na Slovensku i v zahraničí. BORIS HANEČKA.

„Celý svoj život žijem v Stupave. Aj keď dnes je to už také cyklické, lebo jeden záchytný bod mám aj v Bratislave. Narodil som sa tu, chodil do základnej školy. Doteraz si pamätám na svoje učiteľky. Triedna Adriana Kubicskóová, dejepisárka Drahomíra Kazarková. Aj o polnoci vymenujem minerály: mastenec, kalcit, apatit, kremeň… To je zásluha učiteľky Jolany Petreovej.

Najlepšie na tom je, že učila na škole ešte moju mamu. Potom aj mňa, nemčinu a prírodovedu.

Odjakživa som bol ružová ovca našej rodiny. U nás je mnoho lekárov. Naši si mysleli, že aj ja pôjdem touto cestou. Predstava robiť do umenia bolo pre nich niečo, ako ísť s kolotočármi… Naveľa mama pripustila, že možno sú vo mne nejaké gény po dedovi, ktorý bol stolár a povolili mi umeleckú školu. Absolvoval som ŠÚV J. Vydru v Bratislave, ateliér keramiky a porcelánu u akademického sochára Michala Zdraveckého. Bol to posledný ročník maturantov na Palisádach v starej dobrej budove. Napriek tomu, že ma po „šupke“ posielali na malbu, vedel som, že potrebujem tvoriť do priestoru. Jednoducho 3D. A tak som od roku 2001 študoval na VŠVÚ v Bratislave, ateliér odevného dizajnu.“

Kariéra

Boris sa za pomerne krátky čas vyšvihol medzi stálice slovenského módneho neba. Venuje sa nielen navrhovaniu šiat, ale aj stylingu. Za sebou má množstvo módnych prehliadok na Slovensku aj v zahraničí. Vyhral viacero súťaží, jedným z najvýznamnejších ocenení, ktoré získal, bola cena Lifeline Fashion Talent v roku 2006. Téma, ktorú organizátori zadali, bola „Čelom vzad“.

„Za sieťou predajní značkového dámskeho a dievčenského oblečenia Lifeline stála Ludka Bolešová a som veľmi rád, že sa naše cesty stretli. Dnes je niekde v Berlíne a hoci už Lifeline neexistuje, túto značku si ešte stále veľa ľudí pamätá.“

V súčasnosti Boris pravidelne pripravuje svoje kolekcie na módne podujatie FASHION LIVE! Vždy je to niečo viac ako len oblečenie, je to príbeh, divadlo a veľké vízie.

Klientky

Modelmi z jeho dielne sa môžu pochváliť mnohé známe osobnosti: Adela Banášová, Jana Kirschner, Zuzana Fialová, Denisa Dvončová či Dara Rolins. Jeho meno sa najčastejšie spája s Luciou Hablovičovou, ktorú považuje za svoju osobnú múzu a navrhoval pre ňu napríklad aj večerné toalety na Ples v opere. Aktuálne vytvoril niekoľko modelov pre Zuzanu Smatanovú. Medzi umelkyňami, ktoré žiaria na koncertoch v jeho šatách, je aj Lucie Bílá. Je to dlhoročná spolupráca. Ďalšou je operná diva Anna Netrebko.

„Človeka veľmi poteší, keď sa ozve telefón a v ňom hlas, ktorý sa neskutočne teší, že konečne otvorili hranice a môžeme sa stretnúť a skúšať nové šaty.“

Plnenie snov

„Keď som mal asi 14 rokov, zobrala ma mama do kina na Evitu. Tento silný príbeh v hlavnej úlohe s Madonnou vo mne zanechal silné emócie. V hlave sa mi začal formovať sen, že niekedy v budúcnosti budem tvoriť pre takúto osobnosť. A zrazu prišla naša prezidentka. Stylistka Sandra Žigová sústredila slovenských návrhárov, ktorí mali záujem obliekať Zuzanu Čaputovú. Keď prišla do ateliéru, jednoducho mi podala ruku a povedala: „Ja som Zuzana, môžeme si tykať?“ Bolo to vrúcne, osobné a intímne. Veľmi jej držím palce, aby zvládla svoju úlohu. Ženy to u nás na ružiach ustlané nemajú.“

Hanečka navrhol pre Čaputovú sériu šiat. Okrem inauguračných či tých, v ktorých sa zúčastnila na slávnostnej recepcii v Slovenskej filharmónii, sa v jeho modeli ukázala aj pri príležitosti svojej prvej oficiálnej zahraničnej návštevy v Českej republike na stretnutí s prezidentom Milošom Zemanom.

Netradičná róba

Boris Hanečka už obliekal veľa prominentných zákazníčok, ale aj ženu, ktorá je už tristo rokov mŕtva.

„Žofia bola moja najstaršia klientka. Myslím, že by si želala, aby sme jej hovorili Sofia. Strávil som s ňou niekoľko dní na hrade Betliar. Napriek tomu, že šaty museli byť čierne, podarilo sa mi prepašovať k čiernej čipke a hodvábu aj ružový živôtik. Tak som to jednoducho cítil.“

Žofia Serédy bola paňou hradu Krásna Hôrka. Manželka Štefana Andrássyho zomrela v roku 1703 a jej neporušené telo sa našlo v 19. storočí v krypte kostola v Krásnohorskom Podhradí.

Prekvapenie

„Keď mi moja mama asi pred mesiacom povedala, že potrebuje oblečenie na slávnosť odovzdávania ocenenia môjmu nevlastnému otcovi, tak som sa potešil a konečne som jej ušil prvé šaty. Až v Prahe som skoro odpadol od prekvapenia, keď som zistil, že som prišiel na jej svadbu… Z toho mi vychádza, že na nič nie je neskoro!“

Eva Švoňavová, foto: archív

Boris Hanečka

Miesto narodenia: Stupava, Slovensko
Rodinný stav: slobodný
Vek: 37
Znamenie: vodnár
Povolanie: módny návrhár

Slávnosti dobrej nálady

Víkend v polovici augusta patrí v Stupave už po stáročia Hodovým slávnostiam, ktorými si pripomíname posviacku oboch miestnych kostolov a jeho patrónov, teda Farského kostola sv. Štefana v Stupave a kostola sv. Šebastiána a Rócha v Máste.

Stupavské hody pre mnohých z nás začali už v sobotu práve hodovou zábavou v Máste, ktorú pripravil Mástsky potravinový spolok v spolupráci s MKIC Stupava na nádvorí Obecného domu. A treba povedať, že tohoročná tradičná zábava rozohnala svojou pozitívnou atmosférou nielen hroziacu letnú búrku, ale snáď aj koronavírus!

Asi nás ten Pán Buh má ešte furt konc rád, tak si to uňho nepokazme..!

Úvodná hodinka na pódiu patrila hudobnému zoskupeniu MUSICA URSUSICA, ktorá pôsobí v rámci skupiny historického šermu URSUS. Následne sa s autentickým programom záhoráckych piesní, tancov a hovoreného slova predstavil miestny detský folklórny súbor STUPAVJÁNEK. V bohatej ponuke občerstvenia nechýbal ani tento rok hodový guláš, jeden bol z produkcie Poľovníckeho združenia Stupava-Mást a druhý od Mástskeho potravinového spolku.

Zároveň na opačnom konci nádvoria prebiehala obľúbená „Súťaž o naj hodový pocheraj!“, v ktorej miestne gazdinky predviedli svoje majstrovstvo v pečení. Spojená bola s ochutnávkou výborných domácich koláčov. Zúčastnilo sa na nej celkovo 23 gazdiniek, do hlasovania sa zapojilo až 174 ochutnávačov, ktorí rozhodli o celkovom poradí i nasledovnom umiestnení na prvých 3 miestach:

1. Danka Veselovská
2. Katarína Nosková ml.
3. Mária Draškovičová

Po vyhlásení výsledkov súťaže a odmenení všetkých súťažiacich praktickou vecnou cenou už nastúpil na pódium domáci POLLÁK BAND, o angažmán ktorého sa postarala miestna základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov. Tradičná tanečná zábava udržala v nálade mnohých tanečníkov a spevákov až do neskorých nočných hodín. Vydarená hodová zábava v Máste sa skončila hlboko po polnoci... Ďakujeme všetkým za neopakovateľnú atmosféru a akúkoľvek podporu!

Ďakujeme takisto účinkujúcim a spoluorganizátorom a tešíme sa na stretnutie na Mástskych hodoch 2021!

© mpss, foto: švo

Záhorienka i Pomáda

Bohatý program Stupavských hodov areáli Sedliackeho dvora pri kultúrnom dome začal vystúpením domáceho Detského folklórneho súboru Stupavjánek, pokračoval detským divadelným predstavením Pirátska školička z dielne Divadla KaSia či vystúpeniami Skupiny historického šermu URSUS. Ten obohatil nedeľný program aj svojím hudobným vystúpením. Ďalej sa predstavil Folklórny súboru Kolovrat, ktorý vystriedali Natália Kóšová a Michal Domonkos s hudobnými duetmi zo slávneho muzikálu Pomáda. O dobrú pohodu sa postarala dychová hudba Záhorienka, ktorú netreba bližšie predstavovať. Hodový víkend uzatvorila kapela Aragon. Nechýbali ani tvorivé dielničky s OZ Tekla, skákacie atrakcie a kolotoče pre najmenších či možnosť vyskúšať si streľbu z luku s Lukostreleckým klubom Stupava.

Barbora Rajtárová, foto: Peter Kubička

Letné kino

Aj tento rok pre vás Mestské kultúrne a informačné centrum pripravilo premietanie filmov v záhrade Mestskej knižnice Ruda Morica. Podujatie „Letné kino“ odštartovalo už prvého júla českou komédiou Čertoviny. V priebehu celého leta si mohli návštevníci vyberať spomedzi titulov určených pre deti a mladšie vekové kategórie, ako aj pre dospelého diváka. Premietalo sa vždy v stredu a v nedeľu. Diváci mali k dispozícii pohodlné ležadlá a stoličky, ktoré si v areáli záhrady umiestnili, ako potrebovali. Posledné naplánované premietanie bolo kvôli nepriaznivému počasiu zrušené. Dovedna sa na premietaní počas mesiacov júl a august zúčastnilo takmer 250 divákov. Za vašu priazeň ďakujeme a veríme, že sa ešte v hojnejšom počte stretneme budúci rok.

Barbora Rajtárová, foto: autorka

Deň mestských organizácií

Mestské kultúrne a informačné centrum v spolupráci s mestskými organizáciami v Stupave pripravilo druhý septembrový piatok podujatie s názvom Deň mestských organizácií. Napriek tomu, že vstup do Sedliackeho dvora bol povolený len s rúškom a každý návštevník dostal papierový náramok, vďaka slnečnému počasiu prichádzali všetci so širokým úsmevom.

Stupavčania, a nielen oni, mohli takýmto spôsobom lepšie spoznať činnosť jednotlivých organizácií, zoznámiť sa s technikou, ktorú používajú, prípadne si ju mohli aj sami pod dozorom odborných pracovníkov vyskúšať. Úspech mala napríklad vysokozdvižná plošina určená na verejnoprospešné práce. Mestská polícia predviedla kovové papuče na kolesá nesprávne parkujúcich áut – počas jesene sú vo veľkej permanencii... Nechýbali vedomostné kvízy pre najmenších, rôzne súťaže, burza kníh, detský drevený kolotoč alebo možnosť vystreliť si z luku. Počas podujatia sa súťažilo aj vo varení guláša. Prvú cenu a putovný pohár si tento rok odniesli Vodárne a kanalizácie Stupava, s.r.o. Na pódiu sa predstavili žiaci Základnej umeleckej školy, spevák a hudobník Jozef Piaček a na záver vystúpila kapela Country OuKeY.

„Ďakujeme všetkým za spoluprácu a návštevníkom za disciplinovanosť a dodržiavanie všetkých bezpečnostných opatrení. Tešíme sa na stretnutie opäť o rok,“ povedala riaditeľka MKIC Barbora Rajtárová.

mpss, rr, foto: Peter Kubička, švo

Pošta sa konečne stabilizovala

Meškajúce alebo dokonca nedoručené balíky, žlté lístky v schránkach bez ochoty poštárov zaklopať na dvere adresátov a dlhé čakanie či chaos na pošte. To bola realita posledných rokov, ktorá viedla k obrovskej nespokojnosti Stupavčanov s vedením pošty.

„*Už ma to skutočne nebaví. Píšem sťažnosť na riaditeľstvo,*“ napísala v online recenzii na fungovanie pošty Ivana. Ide o jednu z množstva negatívnych reakcií, ktoré musela riešiť dokonca centrála Slovenskej pošty v Bratislave. Sťažnosti sa roky týkali chaosu, ktorý bol sprevádzaný neochotou, dlhými radmi a personálom, ktorý nevedel podľa nespokojných ľudí pozdraviť a bol nepríjemný, čo objektívne súviselo s jeho preťažením.

Situácia sa ale pred rokom začala postupne zlepšovať. Zdá sa, že pošta sa zmenila na civilizovanú inštitúciu, kde sa pod novým vedením cítia lepšie zamestnanci a zlepšené pracovné podmienky sa podpísali aj pod lepšie služby a prívetivejších pracovníkov. „*Neevidujeme zvýšený nárast sťažnosti od zákazníkov na poštu Stupava, práve naopak, zákazníci pozitívne vnímajú zmeny,*“ tvrdí hovorkyňa Slovenskej pošty Iveta Dorčáková.

Nové opatrenia zlepšili komfort

Na pošte ešte vlani pribudla jedna extra priehradka s pracovníčkou, čím sa v priemere skrátil čas čakania. Zavedený bol aj elektronický vyvolávací systém, ktorý zabezpečil medzi čakajúcimi poriadok. Každý návštevník si klikne na monitore, čo potrebuje, sadne si a vyčkáva, kým sa na svetelnej tabuli neobjaví jeho poradové číslo. Systém vybavovania sa tak stal plynulejším, pre zákazníkov pohodlnejší a hlavne zamedzil konfliktným situáciám, keď dochádzalo k predbiehaniu sa alebo úpornému státiu v radoch, ktoré prekážalo predovšetkým starším ľuďom. Pošta (ako celok) vstúpila do 21. storočia aj tým, že od februára minulého roka umožnila klientom konečne platiť kartou akejkoľvek banky. Dovtedy bolo možné uhrádzať platby bezhotovostne iba kartami Poštovej banky, respektíve Poštovou kartou. Kto nechce, tak na poštu po balík alebo zásielku objednanú napríklad cez internet nemusí a môže využiť takzvaný BalíkoBox pri Bille. Od júla možno vďaka nemu uhradiť aj poštové poukazy, ePoukazy, SIPO či faktúry s PAY by square kódom.

Veľkou skúškou nervov prešla stupavská pošta počas karantény, keď fungovala v obmedzenom režime a limitovala vstup do budovy, čím sa však vytvárali pred ňou dlhé rady. Šlo o unikátnu skúsenosť, ktorou si prešli všetci obchodníci.

Podstatou ale bolo, že pošta zlepšila komunikáciu s ľuďmi cez vývesné oznamy alebo osobne na prevádzke, čím vedeniu stupavskej pošty podstatne ubudlo aj negatívnych reakcií na internete. Vedenie Slovenskej pošty v Bratislave na adresu pošty v Stupave od začiatku roka eviduje iba šesť sťažností, z toho boli vyhodnotené ako opodstatnené len dve. Aké, to už pošta nespresnila. Zmeny na stupavskej pošte súvisia aj so stratégiou Slovenskej pošty, ktorá si uvedomuje, že bez modernizácie pobočiek a IT systémov nebude celý kolos fungovať. Doručovanie klasických listových zásielok, takzvaná univerzálna poštová služba, na celom svete upadá a poštové podniky v každej krajine, ak chcú prežiť, si musia nájsť svoju novú agendu. Ňou sú práve balíkové zásielky, ktorých objem prudko rastie a súvisí s rastúcim apetítom ľudí nakupovať cez e-shopy. Pokiaľ bude ale v doručovaní zásielok chaos, systém bude neprehľadný a pomalý, zákazníci budú stále viac dávať prednosť konkurenčným súkromným firmám. A to sa týka aj stupavskej pošty.

Problém s platmi zažehnaný

Dôvodom vysokej nespokojnosti s poštou bola v minulosti vysoká fluktuácia zamestnancov a napätá situácia vo vedení stupavskej pošty. Pred štyrmi rokmi dalo podľa denníka SME výpoveď päť pracovníkov a ďalší traja boli práceneschopní. Na pošte tak chýbala polovica zamestnancov a po ich odchode vedela pracovať len na jednu zmenu, teda bola otvorená buď doobeda, alebo poobede.

Takáto situácia je našťastie už minulosťou. V súčasnosti má stupavská pošta obsadené všetky pracovné miesta a ich počet je podľa hovorkyne Slovenskej pošty dostačujúci. Ide o deväť poštových doručovateľov, sedem priehradkových zamestnancov, dvoch pokladníkov a vedúcu pošty, ktorou je Denisa Drinková. Osobne sa s nami nestretla, odkázala nás na hovorcu Slovenskej pošty.

Za odchodmi nielen poštových doručovateľov boli podľa hovorkyne Konfederácie odborových zväzov Martiny Némethovej nízke mzdy, ktoré v čistom neraz atakovali minimálnu mzdu. To je dlhodobo zásadný problém hlavne v Bratislave a okolitých obciach.

Keď k výpovediam v roku 2016 dochádzalo, priemerná základná mzda poštových doručovateľov v Stupave predstavovala len 562 eur (priemerná mzda na Slovensku bola vtedy okolo 990 eur). Odvtedy sa situácia zlepšila a mzdy poštárom postupne rástli. „*Vedenie Slovenskej pošty zamestnancom v priebehu minulého roka trikrát zvyšovalo základnú mzdu,*“ povedala Dorčáková. Priemerná mzda zamestnancov Slovenskej pošty je podľa nej v súčasnosti 874 eur, kým priemerný plat na Slovensku sa aktuálne pohybuje na úrovni 1086 eur. To znamená, že v priebehu štyroch rokov si stupavskí poštári prilepšili na platoch približne o 50 percent.

Pošta tvrdí, že v rámci svojich ekonomických možností pravidelne zvyšuje základné mzdy. „*Priemerné zvýšenie základných miezd zamestnancov pošty Stupava za roky 2019 a 2020 predstavovalo 14,8 percent,*“ dodala Dorčáková.

Jozef Tvardzík, foto: Peter Kubička

rr

Skutočné príbehy

Osemnásteho septembra ste mohli stretnúť v uliciach miest a obcí Slovenska dobrovoľnícke tímy verejnej zbierky Biela pastelka, ktorá patrí u nás k najväčším a najdôveryhodnejším. Tohto roku si zapísala už svoju 19. kapitolu. Iba vďaka darcom môže písať krajšie príbehy v živote nevidiacich a slabozrakých.

Ďakujem vám, neznámi darcovia, za nový život...

Pani Evka má kombinované zdravotné postihnutie. Napriek tomu, že je prakticky nevidiaca, snaží sa žiť aktívne. Donedávna jej komplikoval život bežný mobilný telefón, no vďaka príspevku z verejnej zbierky Biela pastelka získala doplatok na zakúpenie moderného mobilného telefónu pre nevidiacich.

„Človek bez zdravotného postihnutia si ani nevie predstaviť, aké to je, telefonovať naslepo. Napríklad, keď som volala asistentke, musela som stlačiť tlačidlo štrnásťkrát, ak do únie nevidiacich a slabozrakých, tak dvanásťkrát. Nesmela som sa pomýliť. Na prečítanie správ mi už nevyhovovala žiadna lupa. Bola som z toho nešťastná a odkázaná na iných. Viete si predstaviť moje prekvapenie, keď som zistila, že existuje plne ozvučený mobilný telefón pre nevidiacich?! Myšlienka naň ma neopustila ani vo sne. Čo ma trápilo, bola jeho cena. Vyššia ako môj dôchodok... V Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska mi pomohli požiadať si oň prostredníctvom úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Problémom však bol doplatok, pretože ÚPSVaR nehradí plnú sumu. Pomohla mi Biela pastelka, kúpu mobilu dofinancovala. Nový telefón používam už niekoľko týždňov a stále ho beriem do rúk s dojatím a vďakou. Nemôžem uveriť, že som sa dožila mobilného telefónu s hlasovou aplikáciou, ktorý mi veľmi uľahčuje život. Slovo ďakujem je slabé, aby vyjadrilo moju vďaku, ale iné asi neexistuje.“

Výnos verejnej zbierky Biela pastelka pomáha nevidiacim a slabozrakým:

- pri nácviku samostatnej chôdze s bielou palicou,
- pri výučbe čítania a písania Braillovho písma,
- kurzami práce s kompenzačnými, optickými a technicky náročnými pomôckami,
- pri nácviku sebaobslužných činností – varenie, pranie, žehlenie, upratovanie,
- špecializovaným sociálnym poradenstvom.

Symbolická pastelka dokáže niekomu zmeniť život. Dar nie je anonymný, má svoju tvár, osud, aj sny... Osud mu možno nepríjemne zamiešal životnými kartami, ale vďaka vám v ňom opäť nájde radosť.

Nevidiacich a slabozrakých môžete podporiť:

- zaslaním SMS v hodnote dvoch eur na číslo 820 vo všetkých sieťach,
- príspevkom na účet SK23 1111 0000 0014 3025 8006,
- príspevkom do stacionárnych pokladničiek umiestnených vo vybraných organizáciách a inštitúciách,
- online darom prostredníctvom www.bielapastelka.sk.

Aj vďaka vám sa mnohým ľuďom otvorila nová kapitola samostatného a radostnejšieho života... Ďakujeme!

www.unss.sk

Výzva na darovanie krvi

Za ostatné týždne zaznamenala Národná transfúzna služba SR (NTS SR) na svojich odberových pracoviskách pokles darcov krvi, čo sa prejavuje aj poklesom zásob krvných prípravkov.

Potreba krvi zo strany nemocničných zariadení je väčšia aj v dôsledku bežiacich operačných plánov a transplantačných programov.

Slovenský Červený kríž spolu s odberovými miestami preto vyzýva darcov krvi, aby prišli darovať krv a pomohli tak doplniť zásoby krvných prípravkov, aby sa zabezpečila ich dostatočná zásoba pre nemocničné zariadenia na území Slovenskej republiky. Zamestnanci pracovísk NTS SR budú usmerňovať darcov v zmysle dodržania preventívnych opatrení nariadených ÚVZ SR, vrátane dodržania sociálnych odstupov.

V NEMOCNICIACH SÚ PACIENTI, KTORÍ POTREBUJÚ K SVOJEJ LIEČBE A NA ZÁCHRANU SVOJHO ŽIVOTA KRV.

Na všetkých odberových pracoviskách NTS SR je naďalej povinnosť dodržiavať prísne bezpečnostné opatrenia zavedené na zabránenie šírenia COVID-19. Povinné je vypisovanie Checklistu, meranie telesnej teploty, dezinfekcia rúk a povinnosť mať prekryté horné dýchacie cesty.

KDE MÔŽU STUPAVČANIA DAROVAŤ KRV?
Bratislava:
Kramáre – objednávanie na presný čas: +421 902 207 576
AGEL SK, a.s., – Palisády 56, Bratislava
Kontakt: + 421 2 591 01 408

Jeseň v záhrade

Aký september – taký marec. Dlhá jeseň, krátka zima, september z poľa ber... Tieto ľudové múdrosti asi poznáte, jedno však je isté: pokiaľ ste na záhradke nelenili, teraz zbierate úrodu. Nie je nič lepšie, ako sa zahryznúť do čerstvo odtrhnutého jabĺčka. Záhradka potrebuje našu starostlivosť aj po sezóne, teda na jeseň. Prinášame zopár dobrých rád na tieto dni.

Ovocná záhrada

- pokračujeme v zbere a spracovaní jesenných odrôd dozrievajúceho ovocia,
- dokončíme presvetľovanie kôstkovín, najlepšie hneď po zbere úrody (neskoré odrody sliviek, broskýň),
- od polovice septembra môžeme očkovať broskyne najmä v čase vlhka, keď je dobrá miazga,
- môžeme rozmnožovať ríbezle z drevnatých odrezkov, hlavne červené, biele a jostu,
- postupne zberáme hrozno skorších muštových odrôd a podľa podmienok dozrievania ostané odrody,
- ešte aj do konca mesiaca môžeme vysadiť jahody s koreňovým balom; do zimy sa stačia dobre zakoreniť a lepšie prezimujú,
- pokračujeme v ochrane proti chorobám a škodcom, sledujeme však aj ochranné lehoty,
- v záhradkárskych predajniach, resp. ovocných škôlkach, zistíme, ktoré druhy a odrody ovocných drevín sú najvhodnejšie do našej lokality.

Okrasná záhrada

- vysádzame ihličnany a vždyzelené listnaté kry, cibule narcisov, drobných cibuľovín a ľalií, okrem ľalie bielej,
- po zožltnutí listov vyberieme z pôdy hľuzy mečíkov, roztriedime ich a uskladníme na vzdušnom, chladnom a suchšom mieste,
- koncom mesiaca povyberáme aj hľuzy georgín, montbrécií, kán,
- nezabúdame odstrihávať odkvitnuté kvety a súkvetia, aby sa rastlina neoslabovala tvorbou semena a korene lepšie vyzreli,
- dokončíme rozmnožovanie trvaliek delením (pivonky, kosatce, ostrôžky, prvosienky, veternice) a odrezkami (muškáty, ruže),
- poslednýkrát pokosíme trávnik,
- sústavne kompostujeme zvyšky rastlín, trávy.

Zeleninová záhrada

- obmedzujeme zavlažovanie zeleniny určenej na zimné uskladnenie,
- na záhony určené na pestovanie v prvej trati navezieme maštaľný hnoj a zaryľujeme ho,
- zberáme cibuľu zo semena a jarný cesnak,
- zber poloskorých odrôd kapusty na kvasenie a zber zemiakov na zimné uskladnenie, podľa možnosti odstránime zo záhonu všetky pozberové zvyšky,
- sledujeme vývoj počasia a pred prípadným príchodom mrazov pozberáme aj úplne vyvinuté zelené rajčiny a necháme ich na svetle a v teple postupne dozrieť,
- rozsádzame trvalé druhy zeleniny – pažítka, rebarbora, chren,
- uplatňujeme odporúčanú chemickú ochranu proti chorobám, škodcom a burinám.

Hana Szabóová, Vlado Havránek, foto: švo

Stratená romantika

Srnky a daniele medzi plotmi rodinných domov. Stádo na ceste a na námestí pred kostolom. To sú bežné obrázky nočnej Stupavy. Možno romantické, určite však nie „normálne“. Zver patrí totiž do lesa.

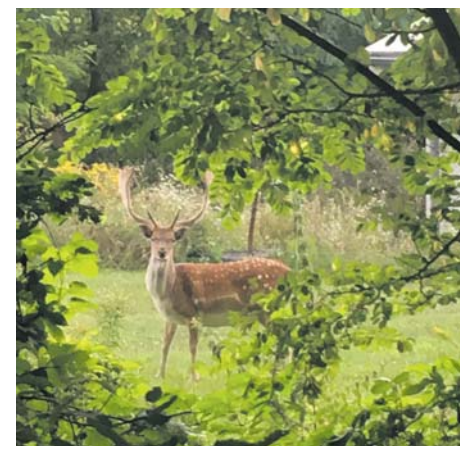

Korene problému, prečo sa zver zdržuje mimo svojho prirodzeného teritória, spočívajú v prebiehajúcej rozsiahlej výstavbe v Stupave, Borinke, Marianke i Záhorskej Bystrici. Oplotené pozemky zastavali migračné trasy zveri. Napriek tomu, že jej lov sa znásobil, situácia sa neustále zhoršuje.

Z lesov na polia

Ďalším neblahým faktorom je ruch v lese. Zver by sa aj presunula inam, ale prakticky nemá kam a kadiaľ. Lesy križujú terénne štvorkolky a horské bicykle, stretnete v nich hubárov, turistov, chatárov, záhradkárov, poľovníkov i psíčkarov. Civilizačný tlak na zver je neúnosný. Za takejto situácie prestali migračné trasy zveri takmer existovať. Nečudo, že v Stupave evidujeme ročne 40 až 70 ks zrazenej zveri! Dančia, srnčia, muflonia i jelenia zver patrí medzi prežúvavce. Potrebujú sa nažrať, oddychovať a prežúvať. V lese sú však stále vyrušované. Keď majiteľom zabehne pár psov cez les trebárs zo Stupavy do Borinky, pre zver je to úplná katastrofa… Preto ju všetku vídame na poliach.

Premnožené stavy

Poľovníci predstavujú v tomto multifaktoriálnom probléme to najmenšie zlo, hoci verejná mienka ich dnes vníma úplne ináč ako v minulosti. Videli ste v Stupave ísť poľovníka s flintou po meste? Nie, veď by to bola hanba…

V Stupavských revíroch žije 13 až 18-násobok počtu danielov. Ako sa to stalo? Poľovný hospodár každoročne k 31. marcu zosumarizuje výsledky celoročného sčítania poľovnej zveri a výsledky posiela na Okresný úrad. V poľovníckej terminológii sa tento údaj nazýva „jarné kmeňové stavy“ (JKS). K nim sa ešte prirátava prírastok (mláďatá z nadchádzajúceho vrhu – jún). Na základe toho okres schváli plán chovu a lovu. Každý poľovný revír je na základe úživnosti lesov a poľnohospodárskej oblasti zaradený do chovnej oblasti a má určené tzv. normované kmeňové stavy (NKS) pre každý druh raticovej zveri. Poľovný revír Stupava-Mást má určené normované kmeňové stavy 39 jedincov danielej zveri. Je ich však oveľa viac. Uloviť zver je totiž podstatne jednoduchšie ako ju následne spracovať. Navyše, významnú úlohu hrá i odbyt diviny.

Ako to vidia poľovníci

Poľovnícke združenie Stupava-Mást má 53 členov. V horúcich letných mesiacoch by bol so spracovaním ulovenej zveriny naozaj problém. Musí predsa fungovať nejaká poľovnícka kultúra. Je zrejmé, že na území združenia, najmä na rozľahlých poliach smerom na Malacky a Zohor, sa grupuje zver aj z okolitých revírov. Našli na nich svoj pokoj a pastvu. Preto ich aktuálne sčítanie nie je celkom smerodajné. Veľké množstvo danielov svojím hlučným správaním vytláča z teritória pôvodné srnce a jelene. Stupavský chotár je tak ochudobnený o tradičné druhy raticovej zveri. Nie je to však otázka len tejto sezóny. Srnčia zver je na ústupe už niekoľko rokov. Poľovníci preto apelujú na všetkých návštevníkov lesa, aby zveri dopriali pokoj v jej prirodzenom prostredí a chovali sa ohľaduplne.“

švo, foto: Eva Hupková

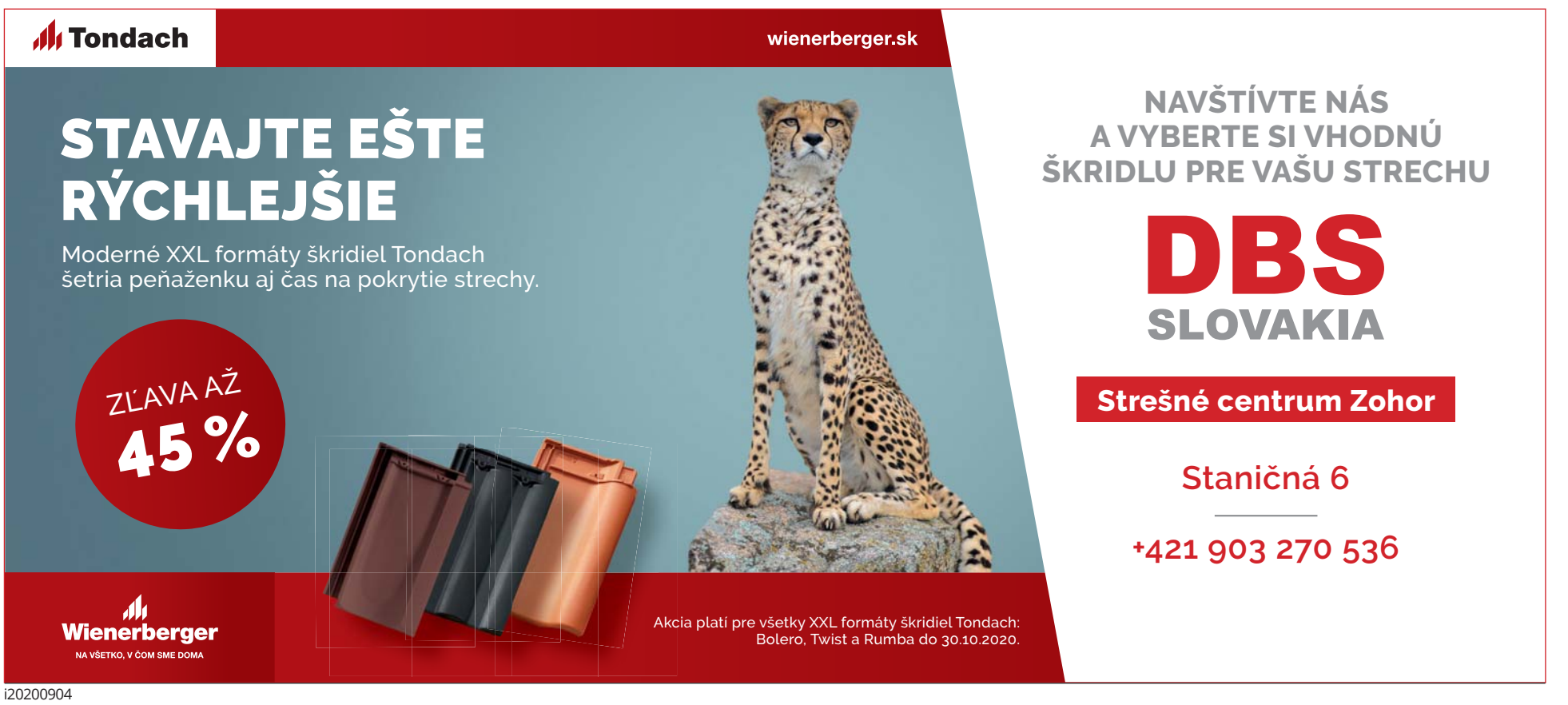

i20200904

Doba porevolučná

Po porážke košútovcov bol v celom Uhorsku vyhlásený výnimočný stav. Režim veľmi prísne obmedzoval pohyb obyvateľstva. Jednotlivé oblasti boli pod dohľadom cisárskych komisárov so širokými právomocami. V Stupave sídlil okresný komisár Anton Otočka, ktorého neskôr nahradil Juraj Černý.

V apríli 1853 vydal nariadenie, v ktorom dôrazne vyzval všetkých obyvateľov mestečka i celého obvodu, aby dodržiavali zákon ohľadom pasovej povinnosti. Každý, kto by sa vzdialil na viac ako 6 míľ od svojho bydliska, bol povinný mať pas, inak sa vystavil nebezpečenstvu väzenia alebo možným telesným trestom. Komisár hrozil vojenským súdom aj richtárovi Stupavy a ostatných dedín v prípade, že by vydal doklady potrebné k pasu neoprávnenej osobe. Takéto obmedzenia platili 4 roky po porážke revolúcie.

Epidémia cholery

Okrem obťažovania úradmi postihla v tom období (roku 1855) Stupavu nová epidémia cholery. Napriek snahe župných orgánov zabrániť jej podstatnému rozšíreniu, postihla takmer všetky obce na Záhorí. V Stupave ochorelo 56 ľudí, z nich 21 zomrelo, čo bola viac ako jedna tretina. Napriek zlepšenej zdravotnej starostlivosti i novým spôsobom prevencie a liečenia bol počet obetí stále vysoký.

Celé jedno desaťročie po potlačení revolúcie sa udržiaval v Habsburskej ríši neoabsolutistický režim. Napriek určitým koncesiám, ktoré poskytol viedenský dvor Slovákom za ich služby počas revolúcie, národný život bol utlmený. V Stupave sa úradovalo viac po nemecky ako v slovenčine, ktorá bola materinským jazykom drvivej väčšiny obyvateľstva. Nemčina sa násilne pretláčala do úradov aj škôl. Najmä preto sa päťdesiatym rokom 19. storočia ľudovo hovorilo Nemecké časy.

Memorandum národa slovenského

Politický režim sa začal meniť po prehratej vojne s Francúzskom a Sardínskym kráľovstvom v roku 1859. V nasledujúcom roku sa panovník vzdal absolutizmu. Októbrový diplom, ktorý vydal cisár František Jozef v roku 1860, zdôraznil rešpektovanie historických práv a čiastočne obnovoval uhorskú autonómiu, ako aj činnosť tradičných uhorských správnych inštitúcií a snemu. Po neúspechu ústretovej politiky bol však snem na jeseň roku 1862 rozpustený. Nastalo tzv. provizórium, počas ktorého sa hľadali východiská z vnútornej krízy celej monarchie. Pod dojmom uvoľnenia a politických zmien sa aktivizoval aj národný život na Slovensku. V júni 1861 sa konalo v Martine národné zhromaždenie, ktoré prijalo Memorandum národa slovenského, žiadajúce zrovnoprávnenie všetkých národov a vytvorenie samostatného Slovenského okolia v rámci Uhorska. Isté zmeny nastali aj v štátnej správe. Väčšina župných prípisov a korešpondencie, ktorú posielali na stupavský obecný úrad, bola napísaná v slovenskom jazyku. Ale takýto stav netrval dlho.

Prusko-rakúska vojna

Vojna medzi Rakúskom a Pruskom, ktorá sa rozhorela v júni 1866, znamenala ďalšiu skúšku politickej odolnosti monarchie. Ukázalo sa, že mnohonárodná ríša pod žezlom Habsburgovcov sa prežila a ak chce pretrvať, musí sa zásadne reformovať. Prežitosť starých poriadkov sa najviac prejavila na bojiskách prusko-rakúskej vojny. Rakúske vojská boli nútené bojovať na dvoch frontoch. Zatiaľ čo na južnom bojisku si v meraní síl s Talianskym kráľovstvom vojsko vedené arcikniežaťom Albrechtom počínalo mimoriadne úspešne a pri Custozze nepriateľa rozdrvilo, Severnú armádu operujúcu v Čechách stíhal jeden neúspech za druhým. Dňa 3. júla 1866 sa hlavné rakúske a pruské vojenské sily stretli v rozhodujúcej bitke pri Kráľovom Hradci (Hradec Králové, Königsgratz v Čechách). Napriek úsiliu hlavného veliteľa poľného zbrojmajstra Gabriela Benedeka a hrdinstvu rakúskych zborov sa v bitke vypuklo prejavila celková technologická prevaha Prusov. Povestná pieseň o Ládovi, ktorý „pořád ládoval“, vznikla na základe ľudového porovnania rakúskeho a pruského delostrelectva. Kým Prusi už mali moderné delostrelectvo s uzávermi vzadu, rakúska armáda mala stále kanóny, ktoré sa nabíjali spredu (ládovali). O výsledku stretu takto vyzbrojených armád bolo rozhodnuté už dávno predtým, než nastúpili proti sebe na bojisku. Rakúska armáda utrpela ťažkú porážku a jej časti ustupovali na juhovýchod.

Aj napriek porážke pri Hradci hlavné velenie rakúskej armády predpokladalo, že po stiahnutí sa častí vojsk za Dunaj a po posilnení víťaznými zbormi, ktoré sa presúvali z južného frontu, by sa opäť mohlo Prusom postaviť na odpor. Už niekoľko dní po bitke pri Kráľovom Hradci mali obyvatelia Stupavy a Mástu možnosť sledovať, ako oddiely rozbitej severnej armády tiahli od Hodonína a Malaciek smerom na Bratislavu. V druhej polovici júla 1866 tiahlo zdecimované rakúske vojsko takmer nepretržite. Medzitým pruská armáda pod vedením princa Fridricha Karola prešla cez Čechy a Moravu. Po obsadení Skalice a Holíča vyrazil jeden jej zbor k Bratislave. Dňa 19. júla boli Prusi už v Moravskom Svätom Jáne a nasledujúci deň obsadili Stupavu. Pruský zbor v počte asi 20 000 mužov, ktorému velil generál von Franzescky, sa narýchlo v Stupave utáboril, pričom vyšší dôstojníci sa ubytovali po domoch.

Mapa okolia Stupavy zo začiatku 20. st.

Štyristo mŕtvych a ďalšia epidémia

Nasledujúci deň, 20. júla 1866, preskúmali pruské hliadky terén a zistili, že rakúske vojská si vybudovali medzi Lamačom a Dúbravkou obranné postavenia, využívajúc pritom mohutný násyp železničnej trate. Nasledovalo niekoľko zrážok medzi pruskými a rakúskymi jazdeckými hliadkami. Hlavné sily pruského zboru sa zatiaľ pripravovali na rozhodujúce stretnutie, ktoré sa začalo 22. júla ráno krátko po štvrtej hodine, keď sa kolóny pruského vojska presunuli k rakúskym postaveniam. Generál Franzescky vydal rozkaz na útok v skorých ranných hodinách aj preto, lebo obedovať chcel už v niektorom bratislavskom hostinci. Pruské vojská postupne vytlačili protivníka z obranných postavení. Pri lamačskom kostolíku sa strhol neľútostný boj muža proti mužovi. Medzitým preniklo niekoľko oddielov Prusov od Stupavy cez Marianku a hrebene Malých Karpát do tyla rakúskych vojsk. Boje vzplanuli na Kamzíku a v okolitých vinohradoch. V čase, keď bitka ešte nebola rozhodnutá, no víťazstvo sa vďaka palebnej prevahe klonilo na pruskú stranu, prišla depeša o dočasnom uzavretí prímeria a presne na poludnie sa boj skončil. Štyristo mŕtvych vojakov na oboch stranách zaplatilo najvyššiu daň v tomto poslednom dejstve prusko-rakúskej vojny.

Kaštieľ na konci 19. st.

Pruský generál napokon v Bratislave neobedoval a jeho vojaci, korí sa tešili na jej obsadenie, boli trocha sklamaní, lebo demarkačná línia, dohodnutá na rokovaniach v Mikulove, prebiehala na hraniciach mesta. Väčšina vojska sa stiahla späť do Stupavy. V mestečku a v okolitých dedinách zostali Prusi ubytovaní až do druhej polovice augusta 1866. Odtiahli až po podpise mierovej zmluvy v Prahe. Pruské vojsko bolo disciplinované a jeho dôstojníci prísni, a tak k veľkým škodám na majetku civilného obyvateľstva nedošlo. Horšie bolo, že Prusi do Stupavy dovliekli opäť epidémiu cholery. Vypukla iba niekoľko dní po uzavretí prímeria. Dňa 30. júla zomrel na choleru prvý obyvateľ Stupavy a po ňom nasledovali ďalší. V septembri ľudia umierali už denne. Nakoniec, 15. októbra 1866, epidémia náhle ustala, ale jej následky boli katastrofálne. Iba v Stupave zomrelo 116 ľudí. Všetky obete tejto poslednej veľkej cholerovej epidémie boli, boli pochované na stupavskom cholerovom cintoríne. Spomienkou na boje s Prusmi roku 1866 sú viaceré kríže a pomníčky pri turistických chodníkoch v oblasti Malých Karpát aj v chotári obce Stupava.

Vzrast národného uvedomenia

Necelý rok po prehratej vojne s Pruskom došlo v monarchii k veľkým politickým zmenám. Rakúsko-maďarské vyrovnanie dohodnuté v roku 1867 otvorilo novú etapu v živote celej spoločnosti. Dohoda medzi nemecko-rakúskymi a maďarskými vládnucimi kruhmi o rozdelení moci v habsburskej monarchii zmenila charakter celého štátu. Vznikol dualistický celok, súštátie, ktoré sa skladalo z dvoch rovnoprávnych štátov, Rakúska a Uhorska. Každý z nich mal

vlastnú zákonodarnú a výkonnú moc a dohromady ich spájala len osoba panovníka, ministerstvo vojny, financií a zahraničia. Spoločné záležitosti riešili delegácie, do ktorých rakúska Říšska rada a Uhorský snem vysielali paritne svojich zástupcov. Takéto usporiadanie monarchie vyhovovalo len záujmom uhorsko-maďarským a rakúsko-nemeckým a nerešpektovalo túžby ostatných národov po politickom uplatnení a nehatenom národnom rozvoji.

Po vyrovnaní nastalo na Slovensku polstoročie tuhej maďarizácie. Hoci bol v roku 1868 prijatý tzv. národnostný zákon, zaručujúci národnostné práva vo veľmi obmedzenej miere, najmä v jazykovej oblasti, skutočnosť bola úplne iná. Národnostný zákon ako mnoho iných zákonných noriem v Uhorsku zostal len na papieri, nikdy sa neuviedol do života a úrady ho generálne porušovali. V priebehu niekoľkých rokov boli zlikvidované tri slovenské gymnáziá – v Revúcej, Kláštore pod Znievom a v Martine. Po slovensky vyučujúce patronátne katolícke gymnázium v Banskej Bystrici bolo taktiež pomaďarčené. V roku 1875 minister vnútra zrušil Maticu Slovenskú. Jej majetok úrady skonfiškovali a neskôr ho darovali maďarizátorskému spolku FEMKE.

Slovenský spolok

V období politického uvoľnenia po páde Bachovho absolutizmu sa v Stupave aktivizovali mnohí národne uvedomelí Slováci. V tomto období vznikol v Stupave slovenský spolok, ktorého história je dosiaľ málo prebádaná. Zmienka o ňom pochádza z 18. júla 1871, keď o existencii spolku informoval dopisovateľ Národných novín. Jeho dušou mal byť miestny učiteľ Peter Strýčko, ktorý pomáhal pri zakladaní podobného spolku aj vo Vajnoroch.

Od roku 1873 sa začali prejavovať dôsledky prvej všeobecnej hospodárskej krízy, ktorá postihla najmä chudobnejšie vrstvy, živiace sa vlastnou prácou. V Stupave komplikovala dosť zložitú situáciu ešte aj slabá úroda obilnín, no naproti tomu vína sa urodilo viac ako po iné roky, vyše 2 000 okovov, a to aj v dosť zanedbaných vinohradoch. Je obdivuhodné, že aj v týchto nie veľmi priaznivých dobách, keď obyvatelia Stupavy a Mástu nemali peňazí nazvyš, našli sa viacerí, ktorí pamätali aj na finančný príspevok pre rôzne slovenské národné ustanovizne, najmä pre Maticu Slovenskú. Tak napríklad 27. decembra 1873 sa zišlo na rodinnej slávnosti u Jána Majerského viacero Stupavanov, ktorí na návrh pani Slezákovej vyzbierali na Maticu sumu 4 a pol zlatého. Okrem hostiteľa boli medzi darcami Fraňo Slezák s manželkou, Peter Strýčko s manželkou, Mojmír Strýčko, Helena Strýčková, Ján Bartoš, Štefan Jánoš a Jozef Cyril Stolárik. Bolo stratou pre národne uvedomelých Stupavanov, že vynikajúci stupavský učiteľ a horlivý národovec Peter Strýčko, rodák z Vrbového, nečakane na jar roku 1874 zomrel. V tom istom roku, začiatkom júna 1874, opäť vyčíňal v Stupave červený kohút, ktorému padlo za obeť sedem domov.

Erb rodiny Károliovcov, posledných súkromných vlastníkov kaštieľa.

Poslední Pálfiovci v Stupave

Revolúcia v rokoch 1848 – 1849 priniesla prevratné spoločenské zmeny v celej krajine. Zrušenie poddanstva a vyhlásenie rovnosti všetkých občanov pred zákonom znamenalo koniec feudalizmu. Zrušená bola aj panská jurisdikcia rovnako ako urbárske povinnosti a cirkevný desiatok. Odstránila sa výsada ešte zo Zlatej buly Ondreja II. (1222) o nezdaniteľnosti šľachty a uzákonila sa všeobecná povinnosť znášať dane. Zákony z roku 1848 pretvorili niekdajších poddaných na občanov a plnoprávnych vlastníkov svojej pôdy, pravda, veľmi rozdielnej výmery. Voľakedajší zemepáni sa zmenili na veľkostatkárov.

Hlavou stupavskej vetvy rodu Pálfi bol v päťdesiatych rokoch Leopold Ferdinand, narodený roku 1807 v Bratislave. Zastával viaceré významné funkcie ako bratislavský podžupan či kráľovský tajný radca. Po vymretí nemeckého rodu Daun vďaka príbuzenským zväzkom získal nielen jeho dedičstvo. Príslušníci stupavskej línie dostali od cisára oprávnenie používať priezvisko Pálfi-Daun.

Gróf Alojz Károli

Časy sa však zmenili. Niekdajšia všemocná šľachta postupne upadala. Stupavská línia Pálfiovcov sa zadlžila. Roku 1844 Pálfiovci dlhovali viedenskému obchodnému domu 641 tisíc zlatých. Táto dlžoba bola intabulovaná na Stupavské panstvo. Kvôli insolventnosti vymenili v roku 1868 Stupavu za menší majetok v dnešnom Maďarsku s Alojzom Károlim. Peniaze, ktoré pri výmene získal, použil na vyplatenie dlhov a na úpravu kaštieľa v rakúskom Stübingu, kam sa poslední stupavskí Pálfiovci odsťahovali.

Nový vlastník stupavského veľkostatku gróf Alojz Károli patril k popredným uhorským magnátom. Ako rodák z Viedne (narodil sa roku 1825) bol dobre známy na cisárskom dvore, kde v roku 1852 získal hodnosť dvorského komorníka. Od roku 1858 pracoval v diplomatických službách monarchie, najskôr ako vyslanec v Dánsku, neskôr od roku 1860 ako vyslanec v Prusku. V roku 1871 sa stal veľvyslancom v Nemecku. Na berlínskom mierovom kongrese roku 1878 zastupoval záujmy Rakúsko-Uhorska. V diplomatickej kariére pokračoval roku 1879 ako veľvyslanec v Londýne.

Jeho kúpa Stupavy iste nebola náhodná. Veľkostatok bol na pôde Uhorska, ale blízko Viedne, čo bolo pre Alojza Károliho veľkou výhodou. Aj keď si dal stupavský kaštieľ nákladne prebudovať, nezdržiaval sa v ňom často, lebo kvôli svojim diplomatickým povinnostiam trávil väčšinu času v zahraničí. Okrem Stupavy vlastnil na Slovensku ešte jedno menšie panstvo v Slovenskom Mederi (dnes Palárikovo), kde 2. decembra 1889 zomrel.

Stupavský veľkostatok

Po zrušení poddanstva došlo na základe predchádzajúcej urbárskej regulácie k definitívnemu usporiadaniu vlastníctva pôdy. Bývalý rustikál prešiel do vlastníctva roľníkov a dominikál sa stal panskou pôdou. Tá bola včlenená do veľkostatku spravovaného už podľa nových, kapitalistických spôsobov hospodárenia. V chotári Stupavy patrila k veľkostatku podstatná časť pôdy. Z 8 878 katastrálnych jutár vlastnili Károliovci v roku 1870, teda po ukončení tzv. komasácie (sceľovania), 6 462 jutár, z toho polí 980 jutár, 500 jutár lúk a pasienkov. Zvyšok tvoril les. Urbariálnym sedliakom patrilo 1 145 katastrálnych jutár polí a lúk, želiarom sotva 18 jutár. Urbársky les mal výmeru 298 katastrálnych jutár, 200 jutár tvorili kuriálne a inskripčné grunty. Na zvyšku sa rozprestieral intravilán, zastavaná plocha a neplodná pôda. Jedno katastrálne jutro bolo približne pol hektára.

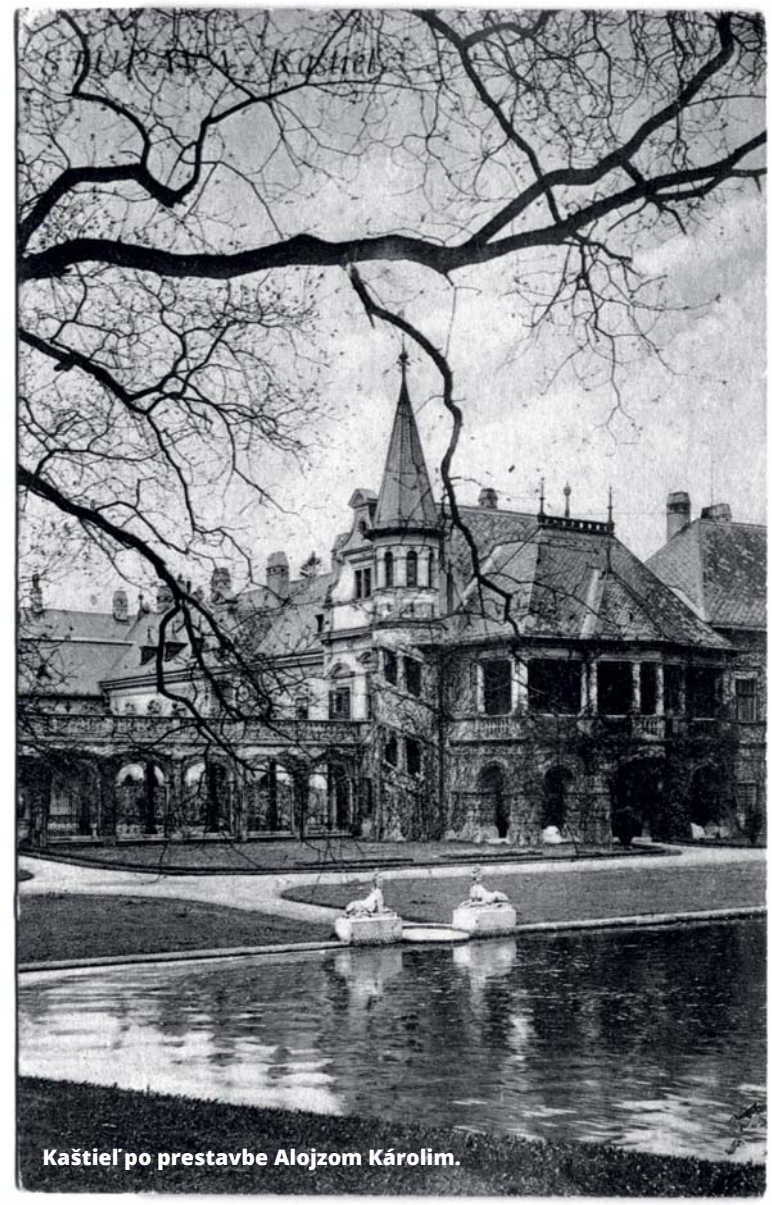
Kaštieľ po prestavbe Alojzom Károlim.

Lepold Pálfy-Daun starší, ktorý predal Stupavu Alojzovi Károlimu.

V Máste panovali vo vzťahu k bývalým poddaným priaznivejšie vlastnícke pomery. Podľa súpisu z roku 1868 bola plocha chotára obce Mást vymeraná na 2 316 katastrálnych jutár. Obyvatelia obce vlastnili pôdu v chotári takmer na 90 %, čo predstavovalo 2 013 katastrálnych jutár. Obecné pasienky mali rozlohu 149 jutár. Rozloha pôdy patriacej k veľkostatku bola len 85 jutár, cirkevná pôda zaberala 11 jutár, kuriálna – bývalé pozemky Trojerovcov, zdedené Maurerovcami, 10 jutár. Rozloha neproduktívnej pôdy, čiže cesty, potoky atď., sa udávala na 45 jutár.

Strediskom poľnohospodárskej výroby veľkostatku bol majer v Stupave a ďalšie dva v stupavskom chotári s menej obvyklými menami – Nandin a Geraldin. Okrem nich jestvoval aj majer v Lábe a hospodársky dvor Dúbrava. Najväčším bohatstvom veľkostatku boli rozsiahle lesy, ktoré boli rozdelené na poľovné revíry Stupava, Pajštún, Záhorská Bystrica, Hochštetno a Lozorno. V Stupave sídlil úrad veľkostatku pre poľnohospodárstvo na čele s vedúcim úradníkom, ktorého volali kastner. Lesná správa podliehala stupavskému lesnému úradu na čele s hlavným lesmajstrom, ktorému neskôr zmenili titul na lesného inšpektora.

Najväčší na Záhorí

Na sklonku 19. storočia bol stupavský veľkostatok najväčším poľnohospodárskym podnikom na Záhorí. V roku 1897 zamestnával 114 nádenníkov v trvalom pracovnom pomere a ďalšie desiatky pri sezónnych prácach. V čase, keď prevažná väčšina stupavských gazdov mohla o moderných poľnohospodárskych strojoch len snívať, na veľkostatku ich počet ustavične narastal. K dispozícii boli napr. jeden parný lokomobil, ktorý pomáhal pri orbe, dve mláťačky, 6 sejacích mašín a 89 železných pluhov (väčšina roľníkov používala v tom čase pluhy drevenej konštrukcie s okovaným, prípadne celoželezným radlom). Ďalej sa na veľkostatku nachádzali 2 triery na triedenie obilia, 5 sečkovacích mašín a 48 zápražných vozov a množstvo iného náradia. Rozsah pôdy v chotári Stupavy, ktorý patril k veľkostatku, zostal nezmenšený až do roku 1920, keď sa začala pozemková reforma. Veľkostatok obhospodaroval v roku 1897 spolu 8 917 katastrálnych jutár, čo bolo nepatrne viac ako pred troma desaťročiami. Uhorská hospodárska štatistika z konca 19. storočia uvádzala, že na károliovskom veľkostatku sa chovalo 265 kusov hovädzieho dobytka, 56 koní, 140 ošípaných a 1969 oviec. Pravda, chov oviec sa už v tej dobe málo vyplácal, a tak ho o niekoľko rokov úplne zlikvidovali.

V Máste bol v tom istom čase najväčším vlastníkom pôdy roľník Ján Suchý. Obhospodaroval spolu 109 katastrálnych jutár, z toho 75 katastrálnych jutár ornej pôdy a 31 katastrálnych jutár pasienkov, jedno katastrálne jutro vinohradu, jedno záhrady a zvyšok bola hospodársky nevyužitá pôda. Ján Suchý choval 10 kusov rožného statku, mal 4 kone a 3 ošípané. Zo strojného vybavenia vlastnil mláťačku, sečkovaciu mašinu, 4 pluhy, dve brány, jeden valec. Na svojom majetku okrem členov vlastnej rodiny zamestnával aj troch čeľadníkov.

Nabudúce sa budeme venovať dejinám obce za stupňujúcej sa maďarizácie.

PhDr. Anton Hrnko, CSc., foto archív autora

Úrodné roky stupavskej hádzanej (2.)

Seniorský kolektív stupavských hádzanárov už v jesenných zápasoch ligového ročníka 1987/1988 ukázal, že jeho hra zostáva aj naďalej na vysokej úrovni. Hneď od začiatku sezóny sa usadil na čele tabuľky a vydržal na ňom až do konca súťaže! Pod vedením trénera Mira Jančára si tak hádzanári Tatrana Stupava vybojovali víťazstvo v národnej lige a prvýkrát postúpili do celoštátnej – federálnej ligy. Historickým postupom zúročili dlhoročnú kvalitnú prácu všetkých nadšencov stupavskej hádzanej – hráčov, funkcionárov, trénerov i fanúšikov.

Postup je však jedna vec a hrať federálnu ligu v amatérskych podmienkach druhá. Už sme spomínali, že i národná liga bola pre stupavskú hádzanú pomerne náročná. Spomeniem preto najdôležitejšie skutočnosti:

funkcionársky aktív – Tatran nemal ani jedného plateného funkcionára, všetci vykonávali svoje funkcie v rámci záujmovej činnosti,

tréneri – vlastní odchovanci klubu, amatéri, ktorí absolvovali trénerské kurzy,

finančné podmienky – k dispozícii boli len dotácie od štátu a peniaze, ktoré sa podarilo zabezpečiť od priaznivcov hádzanej,

hráčsky káder – všetci boli čistí amatéri, ktorí buď študovali alebo chodili do zamestnania,

ihrisko – asfaltové, nevyhovujúce pre prvú ligu,

tréner – najvyššia súťaž vyžadovala trénera s licenciou, ktorú však Miro Jančár v tom čase nemal.

1

Postupové problémy

Posledné zápasy v národnej lige mali sledovanosť prvej ligy, na hádzanú, ktorá sa v Stupave hrala najčastejšie v nedeľu pred obedom, chodilo niekoľko stovák fanúšikov. Postup do celoštátnej súťaže však priniesol hneď viacero problémov. Tým prvým bola hracia plocha, pretože ligové zápasy sa museli hrať v hale. Našťastie, funkcionárom Tatrana sa podarilo dohodnúť, že ich zápasy sa budú hrať v Bratislave v hale na Pasienkoch alebo v hale Mladosť. Okrem toho bolo potrebné zabezpečiť aj dopravu fanúšikov na zápasy, trénera (-ov) s potrebnou kvalifikáciou, doplniť hráčsky káder (o možnostiach pre zahraničných hráčov sa veľa nevedelo), zabezpečiť systém financovania celého klubového života…

1 Družstvo mužov, ktoré postúpilo do prvej federálnej ligy. Horný rad zľava: M. Šurina (tajomník oddielu) Š. Liďák (predseda oddielu), M. Puškáč (podpredseda výboru telovýchovnej jednoty) Ľ. Möhler, V. Piaček, D. Pavlíček, Ľ. Ivica, L. Tubler, J. Vlašič, A. Móza (predseda miestneho národného výboru), M. Jančár (tréner), V. Maroš (predseda TJ Tatran Stupava), R. Pavlíček (vedúci mužstva). Dolný rad zľava: L. Polčík, R. Požgay, J. Vysokai, M. Mikulčák, L. Podlucký, R. Šeliga , M. Sivák, P. Tomanóczi (terapeut).

Veľmi dôležitým hráčom bol J. Vlašič, pri svojej robustnej postave hrával v poli, dával góly a použiteľný bol aj do brány, kde dosť často zaskakoval. Keďže hádzaná si vyžaduje aj kus myslenia v hre, treba k týmto hráčom uviesť aspoň toľko, že veľa z nich malo vysokoškolské vzdelanie (hoci tituly neuvádzame).

Prvá federálna liga

V ligovom ročníku 1988/1989 čakali na Tatran Stupava títo súperi: TJ Gottwaldov, ČH Bratislava, Dukla Praha, Tatra Kopřivnice, Škoda Plzeň, VSŽ Košice, Baník Karviná, Tatran Prešov, Lokomotíva ŽOS Trnava, Slavia IPS Praha, Poľnohospodár Topoľčany.Svoj prvý zápas v I. lige odohrali naši 6. novembra 1988 proti favoritovi z Košíc. Tatran nastúpil v zostave: Podlucký/Vysokai – Ivica 2, Vlašič, Tubler 2/1, Sivák 2, Požgay, Pavlík 2, Mohler 2, Mikulčák 2, Gavorník, Pavlíček 7/4. Tréneri M. Jursík/M. Jančár. Zápas sa odohral v hale na Pasienkoch a s veľmi silným súperom sme prehrali napokon 19:23.

Denník Šport informoval o tomto stretnutí v článku s titulkom Nováčik hrýzol: *Zaujímavosťou je, že zápas v hale sledovalo 1300 (!) divákov. Tatran viedol štyrikrát o dva góly, naposledy v 37. minúte. Stupavčania nepremenili dva sedemmetrové hody a v náročnom zápase im predsa len postupne ubúdali sily. VSŽ zvíťazili, potlesk divákov na konci však nepochybne patril viac Tatranu. Košičania sa predstavili ako skúsené ligové mužstvo, technicky a takticky vyspelé, navyše s výškovou prevahou. Tatranu dobre zachytal brankár J. Vysokai. A tá návšteva bola najvyššia z celej ligy.*

V ďalšom komentári známy športový novinár a dlhoročný šéfredaktor denníka Šport Zdeno Simonides napísal, že Tatran predviedol bojovný výkon, ukázal rýchlu pohyblivú hádzanú, bol jednému z favoritov najvyššej súťaže zdatným súperom. Okrem toho citoval trénerov M. Jursíka a M. Jančára, ktorí o odhodlaní stupavského mužstva uviedli:

„V piatok na tréningu sme postavili chlapcov do jedného radu a pýtali sme sa – kto neverí, že zdoláme Košice, nech urobí krok vzad. Všetci zostali ako prikovaní.“

Podpora fanúšikov

Zo začiatku ligy sa prejavila neskúsenosť nášho mužstva a lepšia pripravenosť súperov, ale vzťah stupavských fanúšikov sa nezmenil a do 6. ligového kola neklesla návštevnosť pod 1000 divákov. Bol to prejav priazne k mužstvu, ktoré kládlo odpor nepomerne silnejším súperom. V 6. kole hrala Stupava s Trnavou 15:21 (8:12) v hale na Pasienkoch. Návšteva bola 1400 divákov. Denník Šport o zápase napísal:

Stupavskí tréneri sa odhodlali k zaujímavému kroku: Vlašiča, hádzanárskeho obojživelníka, ktorý bol v prvých piatich kolách jedným z pilierov obrany nováčika, stiahli medzi žrde. Chytať začal Podlucký, no keď to bolo v 8. minúte 0:3, dostal príležitosť Vlašič. Mal niekoľko úspešných zákrokov, predsa sa však zdá, že tentokrát by bol v obrane užitočnejší.

Momentka zo zápasu s Košicami, strieľa Ľ. Ivica st.

Hoci bola Stupava dlho na poslednom mieste tabuľky, mala najvernejších fanúšikov. Na jeseň zvíťazila jedine nad Slaviou Praha, avšak ani jarné zápasy nepriniesli zlepšenie výkonov a mužstvu sa nepodarilo odlepiť z dna ligovej tabuľky. Spomeniem niektoré výsledky, napr. Stupava – Topoľčany 19:31 (9:12), ČH – Stupava 25:17 (12:8), Košice –Stupava 30:10 (14:4), Stupava – Prešov 17:20 (9:7). Na jar vyhrala Stupava takisto len jeden zápas, a to s Plzňou 20:18 (10:7). Najviac gólov dal Ľ. Ivica st., 8/4.

Neodohraný zápas a dve víťazstvá

Po skončení dlhodobej časti pokračovala súťaž turnajovou nadstavbou. Prvých osem družstiev bolo rozdelených na dve skupiny, ktoré absolvovali po jednom turnaji, posledné štyri mužstvá hrali v dvojkolovej súťaži o záchranu. Koncom ligy sa vyskytli i organizačné problémy. V Bratislave sa neodohral zápas Topoľčany – Stupava. Tisíc divákov márne čakalo na úvodný hvizd rozhodcu, pretože Stupava pricestovala bez registračných preukazov a keď ich ani po 20-tich minútach nepredložila, rozhodcovia zápas ukončili bez toho, aby ho začali. Príčinou bol organizačný skrat v stupavskom vedení. Súperi tak odohrali aspoň tréningový zápas, ktorý rozhodovali tréneri oboch mužstiev.

V skupine o 9. – 12. miesto sa Stupave v zápase s Plzňou darilo, dokázala využiť chyby domácich a dirigovaná veľmi dobre hrajúcimi Ivicom st. a Pavlíkom si zaslúžene odviezli z Plzne dva body za výsledok 22:24 (9:11).

Posledný zápas v lige hrala Stupava v hale na Pasienkoch so Slaviou Praha. Tatran sa už nemohol zachrániť, Slavia nemohla vypadnúť, a tak pred slabou návštevou 100 divákov vyhrala Stupava 27:23 (18:12). Obe mužstvá si zastrieľali a Tatran si urobil rekord, 27 gólov v jednom zápase nedal nikomu v celej lige. Svoj posledný zápas odohrala v zložení: Vysokai, Vlašič, – Ivica st. 2, Pavlík 5, Šebeň 8, Ivica ml., Gavorník 2, Sivák 4, Požgay 3, Tubler 2/1, Mikulčák 1, Pavlíček. Tréner: M. Jursík.

Stupavčania vo finále

Majstrovský titul získali napokon košické VSŽ. Finálový zápas o majstra sa hral v Košiciach a súperom oceliarov bola ČH Bratislava. Aj v tomto zápase mala však Stupava zastúpenie, v drese ČH hrali naši odchovanci – v bráne sa so Švajlenom striedal J. Malec a v poli hral V. Valachovič.

Krátky komentár k pôsobeniu Stupavy v 1. lige: Tatran odohral v základnej časti 22 zápasov, vybojoval si štyri body a dosiahol celkové skóre 374:519. V boji o záchranu nevyužil viaceré zaváhania, inak by to bolo zaujímavejšie a mohlo to skončiť lepšie. Takže opäť druhá liga.

Svetozár Prokeš sen.
Foto: archív priaznivcov hádzanej

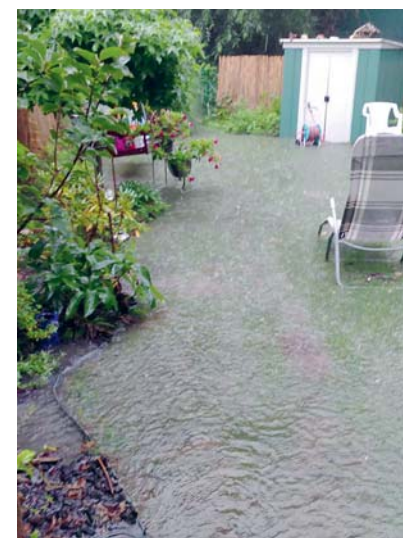

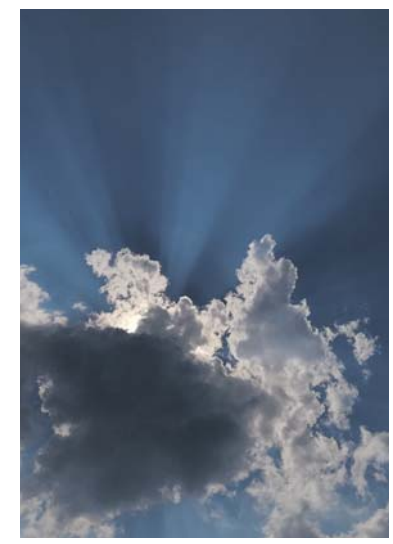

Počasie v Stupave

Leto je pre mnohých z nás najkrajším obdobím roka. Len pre spresnenie – meteorologické leto trvá vždy od 1. júna do 31. augusta.

Mnohí mi dáte určite za pravdu, že leto 2020 bolo predsa len iné ako po iné roky, a to aj napriek tomu, že po teplotnej stránke skončilo ako normálne (priemer za roky 1987 – 2019). Priemerná teplota za mesiace jún, júl a august 2020 mala v Stupave hodnotu +20,3 °C, takže leto 2020 skončilo za posledných 33 rokov ako 12. najteplejšie. Len na osvieženie pamäte spomeniem, že minuloročné leto bolo v Stupave najteplejšie (+22,5 °C) od začiatku pozorovania (rok 1987).

Myslím si, že najväčším prekvapením tohtoročného leta bolo, že sme nezaznamenali ani jednu tropickú noc. Tropická noc je noc, počas ktorej neklesne minimálna (nočná) teplota pod +20,0 °C. Naposledy sme takéto niečo v Stupave zažili pred 16-timi rokmi, počas leta 2004.

V STUPAVE NAJVYŠŠIE MAXIMUM: +35,3 °C (28.7.)
NAJNIŽŠIE MINIMUM: +7,2 °C (2.6.)
POČET LETNÝCH DNÍ (<+25 °C):
9 (jún), 13 (júl), 17 (august)
POČET TROPICKÝCH DNÍ (<+30 °C):
2 (jún), 10 (júl), 10 (august)
POČET SUPERTROPICKÝCH DNÍ (<+35 °C):
0 (jún), 1 (júl), 0 (august)
POČET DNÍ SO ZRÁŽKAMI V STUPAVE: 46
NAJVYŠŠÍ DENNÝ ÚHRN ZRÁŽOK: 39,1 mm (11.8.)
POČET DNÍ S BÚRKOU: 1 (jún), 2 (júl), 7 (august)
POČET DNÍ SO VZDIALENOU BÚRKOU:
3 (jún), 1 (júl), 1 (august)

Jún 2020

Prvý letný mesiac bol v Stupave po teplotnej stránke veľmi tesne pod dlhodobým normálom. Priemerná júnová teplota mala hodnotu +18,5 °C. Pred väčšou zápornou odchýlkou nás uchránili teplé noci, a to vďaka častej oblačnosti a prítomnosti vlhkého vzduchu. V tohtoročnom júni sme zaznamenali aj najneskorší prvý tropický deň (nad +30 °C) od roku 2011 – až 27. júna. Za celý mesiac napršalo 137,3 mm, čo je takmer dvakrát viac, ako je dlhodobý normál pre mesiac jún. Po roku sme tak v Stupave opäť prekročili viac ako 100 mm zrážok za mesiac. Jún 2020 sa do histórie meraní zaradí ako 4. najdaždivejší od ich začiatku.

Júl 2020

Najteplejší mesiac v roku nakoniec skončil po teplotnej stránke ako normálny. Priemerná júlová teplota mala hodnotu +20,9 °C. V tomto mesiaci sme zaznamenali najteplejší deň v roku, a to 28. júla, keď teplota vystúpila na hodnotu +35,3 °C.

Zrážok z letných mesiacov bolo nakoniec najmenej práve v tomto mesiaci, spadla len približne polovica priemerných zrážok (33,1 mm).

August 2020

Posledný letný mesiac skončil nakoniec ako najteplejší. Priemerná augustová teplota mala hodnotu +21,6 °C, a tak bol po teplotnej stránke výrazne nadnormálny. August bol zo všetkých letných mesiacov najmenej premenlivý, ale napriek tomu sa v ňom vyskytlo pomerne veľa dní so zrážkami, ktoré boli prevažne prehánkového a búrkového charakteru. Jedenásteho augusta 2020 zasiahla Stupavu silná a intenzívna búrka. Za 30 minút spadlo viac ako 33 mm zrážok. Nakoniec za hodinu napršalo 39,1 mm zrážok. Pre lepšiu predstavu – je to to isté, ako keby sme na každý jeden meter štorcový vyliali 39,1 litra vody. Následkom takýchto výdatných zrážok boli na chvíľu v Stupave zaplavené aj záhradky.

Aktuálne meteo dáta zo Stupavy, ale aj vždy čerstvé predpovede počasia pre Stupavu a okolie nájdete na
www.pocasiepodlupou.sk

Peter Štefančin, foto: autor, Tomáš Slávik, on

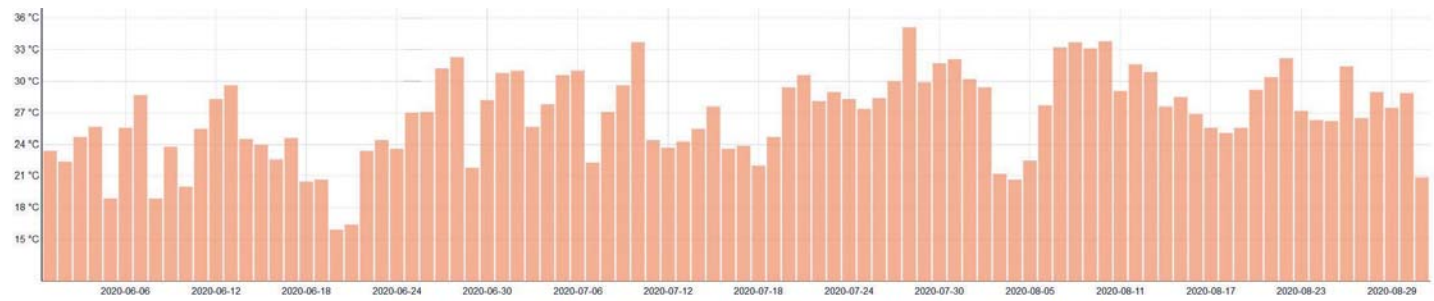

Priebeh maximálnej dennej teploty v Stupave - LETO 2020 (1.6. až 31.8.2020)

Raper

Michal Švehla je známejší pod pseudonymom Majself. Vypracoval sa na uznávaného umelca, ako hudobník sa venuje predovšetkým rapu. Jeho životný príbeh je naozaj nezvyčajný. Má 33 rokov, vyštudoval marketing na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave, žije v dlhoročnom šťastnom vzťahu s krásnou manželkou Júliou a má 9-ročného syna. V Stupave žil viac ako 20 rokov, dnes býva v neďalekých Malackách. Do nášho mesta sa však stále pravidelne vracia. Má tu mamu, otca aj tetu.

Ako dieťa si vraj veľa športoval a prebojoval si sa až do basketbalovej reprezentácie. Mal si teda pred sebou sľubnú kariéru, no ty si s basketbalom pomerne skoro skončil. Prečo?

Na základnú školu som chodil v Stupave, tu som aj začal športovať. Najskôr som sa venoval futbalu. Môj dedko ho totiž dlhé roky hrával a v Stupave aj funkcionárčil. On ma priviedol k športu. Neskôr, keď som mal asi 8 rokov, ma chytilo plávanie. Trénovať som chodil do Bratislavy a do Malaciek, ale potom som narazil na NBA – profesionálnu basketbalovú ligu v USA. Veľmi ma nadchla, a tak som si po tréningoch chodil ešte zahádzať na kôš. Až som sa rozhodol nechať plávanie a prešiel som na basketbal. Tým, že som začínal neskôr, spočiatku som veľmi nevynikal a kolektív mi to dával pocítiť. Odmalička som však húževnatý typ, postupne som sa vypracoval a dostal som sa až do reprezentácie. V prvom ročníku na strednej som však s basketbalom skončil. Mal som problémy s členkom a keď sa dnes obzriem späť, asi so mnou trepala aj puberta. Moja športová kariéra tak skončila, ale som za ňu vďačný. Šport mi pomohol rozvinúť psychické predpoklady, ktoré využívam celý život. Stále však v rámci možnosti športujem, snažím sa cvičiť s činkami, hrám futbal, basketbal.

Kedy a ako si začal rapovať?

Bolo to v druhom ročníku na strednej škole. Muzika ma bavila už predtým, moji rodičia boli hudobne založení. Mama pôsobila v médiách a často ma brávala na koncerty. Pamätám sa, ako som prvý raz videl naživo kapelu Polemic, ktorej som vtedy veľmi fandil. Bavilo ma tiež písať. Keď som mal 13 rokov, už som mal uverejnený 10-stranový článok v jednom slovenskom týždenníku. V tom čase som počúval punk a hardcore, napísal som prvé texty a snažil som sa niečo zložiť na gitare. Neskôr to prešlo do iných štýlov. Ako som spomínal, na strednej škole som sa dostal do basketbalovej triedy a basketbal je najviac späté s rapom a celou hip-hopovou kultúrou. Bola to otázka troch týždňov, keď som zhodil ťažké topánky i nášivky a išiel som si kúpiť široké gate. V rape som mohol naplno rozvinúť svoju kreativitu. Keď som mal sedemnásť, u spolužiaka doma v štúdiu som nahral svoju prvú skladbu.

Z rocku do hip-hopu je to dosť veľký skok…

V období dospievania sa človek hľadá a mnohé závisí aj od okruhu ľudí, s ktorými sa stretáva. Keď som ešte zistil, že mi to ide, už ma rap nepustil. Ja si o sebe myslím, že nie som nejaký výnimočný talent a to, kam som sa dostal z hľadiska kariéry a umeleckých schopností, je skôr dôsledok tvrdej práce. V mojom prípade platí, že 10 percent je talent a 90 percent drina. Takisto si myslím, že je dôležité čítať, kvôli zvyšovaniu slovnej zásoby, aby človek disponoval originálnymi slovami, ktoré pomáhajú vytvárať originálne rýmy. To odlišuje raperov od klasických textárov – kvetnatosť celej lyriky. Keď počúvam slovenských interpretov, často majú dobrú hudbu, ale ich texty sa mi zdajú extrémne prvoplánové, akoby boli napísané za pol minúty. Koncovky rýmov sú veľmi triviálne. Ak chce byť niekto raper, mal by mať dobrú slovnú zásobu.

Ako vznikol pseudonym Majself?

Používam ho od svojich 17-tich rokov. Keď som bol na brigáde v Anglicku, napísal som prvý text. Raz som sedel na útese v Devone a rozmýšľal som, ako by som sa mohol volať, lebo dovtedy som nemal žiadnu prezývku. Napadlo mi myself a že to napíšem po slovensky. Keď som bol starší, rozmýšľal som, že si ho zmením, ale napokon som si povedal, že je všetko tak, ako má byť.

Dnes je už tvoje meno pojmom – bolo náročné dostať sa medzi najlepších?

Mal som šťastie na rodičov, korí ma síce podporovali, ale neboli sme multimilionári, tak mi nemohli financovať rozbeh. Dlhé roky som nemal nikoho, kto by mi pomáhal. Začínal som od nuly. Moja životná cesta je predsa len trochu iná ako u ostatných raperov. Tým, že od svojich dvadsiatich troch rokov som otcom, prebiehalo všetko trošku inak. Vzalo mi to do veľkej miery časť zdravia. Boli to veľké nervy, robota hudobníka je extrémne náročná. Stále sme zavretí v aute, máme nepravidelný režim, ja mám napríklad problémy so spánkom. Príjem je nepravidelný, neistý. Trvá roky, kým sa človek začne živiť len muzikou. Výpoveď v mojej poslednej práci som dával v roku 2013. Dovtedy som mal veľa zamestnaní, to posledné ako recepčný v hoteli v Stupave. Robil som nočné, dokončoval som si magisterské štúdium a do toho sa mi narodil syn. Vtedy nastalo zlomové obdobie, rozhodoval som sa, či tú muziku budem robiť. Mal som šťastie na skvelú ženu, ktorá ma dlhé roky podporovala nielen psychicky, ale aj finančne. Dokázala v danom období zarobiť viac peňazí. Preto sa smejem, keď ľudia píšu komentáre, že moje žena je zlatokopka. Vôbec nepoznajú náš príbeh. Nevedia, že päť rokov ťahala celú domácnosť, lebo ja som nedokázal zarobiť toľko, koľko sme potrebovali.

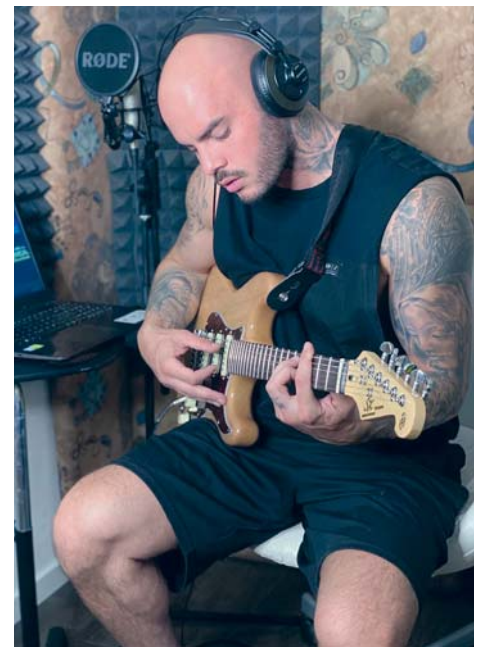

Aká je hip-hopová scéna? Máš medzi rapermi kamarátov, alebo je to skôr o rivalite?

Posledné dva roky som začal robiť trochu inú muziku, nielen rap, ale aj pop, mixované žánre s prvkami rapu. Viacerým z tejto komunity to prekáža a ja sa nečudujem. Tiež mi to pred pár rokmi prekážalo. Vyslovene kamarátske kontakty s rapermi nestíham udržiavať, ale spolupracujeme. Poznáme sa, je to v pohode, rešpektujeme sa.

Hudobníci majú teraz kvôli pandémii veľmi ťažké obdobie. Ako to prežívaš?

Pre mňa to od marca do augusta znamenalo 51 zrušených koncertov, takže bola to celkom facka, ale na druhej strane, bol som doma s rodinou, čo som si užíval. Kúpil som si mikrofón a robil som doma. Posunul som sa v tom, čo robím, takže som bol šťastný a nahral som polovicu albumu. Pokiaľ ide o finančné prežitie, vďaka tomu, že si kariéru budujem roky, mám vytvorenú rezervu. Horšie je, ak človek má prejsť do procesu výroby. Na pohodlné prežitie máme dosť, ale robiť videoklipy, ktoré stoja niekoľko tisíc eur – to je už problematickejšie. Teším sa, že aspoň v lete sa nám podarilo odohrať niekoľko koncertov.

Pomerne mladý si sa stal otcom, založil si rodinu. Ako to ovplyvnilo tvoju kariéru?

Udržalo ma to od všetkých nástrah, ktoré v muzike číhajú. My sme sa s Júliou ľúbili. Keď otehotnela, vzali sme to tak, ako to prišlo. Svojho syna považujem za to najlepšie, čo ma v živote stretlo. Keď som začínal, dala mi manželka dve podmienky – žiadne drogy a žiadne druhé ženy, čoho sa držím dodnes a som na to pyšný.

Je potrebné mať pre dobrú kariéru chápavého partnera?

Pre mňa je to alfa a omega, ale ako je to u druhých, to si netrúfam odhadovať. Ako každý vzťah, aj ten náš si prešiel skúškami, no ustáli sme to. Obaja sme aktívni, darí sa nám rodinu udržať a netrpí ani syn. Podporujeme sa.

Ako sme hovorili v úvode, v Stupave si vyrastal. Aký máš vzťah k mestu?

Mám naň veľa spomienok, takisto tu mám rodinu, stále sem chodievame, i keď by sme mohli aj častejšie. Záhorie mám rád, býva tu kopec dobrých ľudí, páči sa mi ich mentalita. Dnes žijem v Malackách, nad presťahovaním sa do Bratislavy som nikdy nepremýšľal. Vyhovuje mi byť mimo centra diania, som spokojný tam, kde som. Stačí mi, keď si každý deň k mestskému životu pričuchnem a vrátim sa domov.

Máš tu obľúbené miesta?

My sme také reštauračné typy. Sme gurmáni a radi chodievame do reštaurácií, ale samozrejme, aj po lesoch, do parku…

Aké sú tvoje plány na ďalšie obdobie?

V novembri vydávam nový album. Uvidíme, ako sa vyvinie situácia ohľadom koncertov a vystúpení, tam veľmi neplánujem, všetko môže byť inak, ako si predstavujem. Chcem neustále tvoriť. Budúci prváci majú počas leta špecifický status – ešte nie školák, už nie škôlkar. Venujte im pozornosť, podporujte ich v samostatnosti.

Eva Sládková, foto: archív Michala Švehlu

Aregala pomáhala

Koncom júla sa konala v Osrblí krásna gastronomická akcia združenia Aregala Slovensko – kuchári bez hraníc. Dvanásti kuchári pod vedením Miloša Lachkoviča varili pre deti a mládež s telesným postihnutím (120 ľudí). Okrem jedla pripravili pre nich aj program: spoločné varenie. Ruka v ruke a s jemnou nápovedou to dokázali. Jedlo vnímajú citlivo a prítomnosť a pomoc profesionálov pri jeho príprave ich posúva v živote dopredu – v samostatnosti a sebadôvere, že aj oni dokážu „pripraviť jedlo".

V tejto ťažkej dobe, poznačenej pandémiou, sa kuchári rozhodli pomôcť ľuďom, ktorí bojujú s rakovinou. Posledný augustový deň odovzdali zástupcovia združenia Aregala Slovensko – kuchári bez hraníc (medzi nimi aj Miloš Lachkovič zo Stupavy) pacientom Národného onkologického ústavu tri invalidné vozíky. Ich dar prijal riaditeľ nemocnice Tomáš Alscher. Aj takouto formou sa kuchári snažia šíriť posolstvo pomoci, posolstvo také dôležité na našej zemi, dôležité pre náš život.

rr, Foto: archív

Stupavské srdce

Mesto Stupava organizuje od roku 2015 charitatívny projekt Stupavské srdce. Zameraný je na vzájomnú solidárnosť a pomoc. Cieľom projektu je darovať nevyužité a zachované veci rodinám aj jednotlivcom.

Jesenná sociálna zbierka sa uskutočnila v sobotu 12.9. vo výstavnej sále MKIC. Pre všetkých záujemcov bolo pripravené jesenné šatstvo, obuv i školské pomôcky.

Charitatívnu burzu Stupavské srdce tradične organizuje Soňa Tomeková, pracovníčka Referátu sociálnych vecí Mestského úradu v Stupave. Kontakt: 02/6020 0914, sona.tomekova@stupava.sk.

V zdravom tele zdravý vzduch

Súčasná epidemiologická situácia klientom Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Kaštieľ veľa príležitostí na zábavu neposkytuje. Avšak keďže všetko zlé je na niečo dobré, „nakoplo" nás to k vytvoreniu turistického krúžku. Začali sme vychádzkami do parku, ktoré sa postupne predlžovali. Keď sme sa ocitli na konci (parku – nie síl), vedeli sme, že treba ísť ďalej. Začali sme vychádzkou na Biofarmu, neskôr sme boli pri Červenom domčeku (v katastri obce Lozorno) a medzi najťažšie sa ráta výstup na Pajštún. Našou zatiaľ poslednou trasou bol výlet po zelenej značke z Lozorna do Stupavy. Pravidelne so sebou nosievame aj „záťaž" – špekáčiky a chlieb. O to radostnejšie býva desiatovať niečo, čo si sami opečieme na ohni. Na konci vychádzok nás vždy príjemne boleli nohy, boli sme spokojní, že sme doma a niektorí už vymýšľali ďalšie akčné výlety.

Daniela Milatová, foto: autorka

i20200903

FKM Stupava začal novú sezónu víťazstvom

Ligovú súťaž 2020/2021 odštartovali Stupavčania 23. augusta zápasom na horúcej pôde v Záhorskej Vsi, odkiaľ si po víťazstve 4:0 odviezli prvé 3 body. Gólovo sa presadili Kramarčík, Horecký, Kopp a Jakub Katona. O týždeň neskôr v domácej premiére len remizovali so Suchohradom 2:2. Ešte v 70. minúte prehrávali 0:2, ale v závere zápasu sa presadili Kment a Hladký.

Hráči FKM Stupava odohrali svoj prvý ligový zápas na domácom štadióne po dlhej 10-mesačnej prestávke. Jarná časť predošlej sezóny sa totiž pre obmedzenia spojené s ochorením COVID-19 napokon neodohrala a výsledky boli anulované. Tréningový proces sa obnovil koncom apríla, keď hráči spoločne doháňali kondičku posilňovaním cez konferenčný videohovor. Po májovom uvoľnení opatrení už všetci naplno zarezávali v našom tréningovom centre v Stupave, ako aj na prírodnej tráve v Borinke. Tím povedie aj v tejto sezóne doterajší tréner Jakub Pavlačič. Manažérom a vedúcim tímu je Ján Katona.

Tréner J. Pavlačič: *„Máme za sebou výbornú letnú prípravu, počas ktorej sme odohrali množstvo zápasov aj s družstvami z vyšších líg. Zapojilo sa do nej vyše 25 hráčov, takže bolo z čoho formovať káder. V priebehu sezóny chceme dať šancu hlavne mladším hráčom, keďže v kádri je ich momentálne až sedem. Na hosťovanie prišlo pár nových chalanov, ktorí sa budú snažiť takisto podať čo najlepšie výkony. Veríme, že sa túto sezónu pobijeme o postup a hlavne budeme robiť radosť našim fanúšikom.“*

Noví hráči: Martin Neradovič (návrat z hosťovania ŠK Láb), Jakub Fusek (FK Skalica), Adam Kramarčík (MŠK Námestovo), Benjamín Böhm (FKM Karlová Ves), Miloš Kment (FK Borinka), Dragan Prekajski (Buducnot B. Dvor/Srbsko)

Káder opustili: Ondrej Sedlár (ukončenie kariéry), David Richňavský (skončenie hosťovania), Ján Jančo (skončenie hosťovania)

Najbližšie sa muži FKM predstavia na domácom štadióne:

3.10. (sobota) o 15.30 hod. v Borinke proti PŠC Pezinok B
25.10. (nedeľa) o 14.00 hod. proti FC Záhorská Ves

Mládežnícke kategórie FKM Stupava vstúpili do sezóny nečakane vysokými víťazstvami. Starší žiaci U15 vyhrali 19:0 nad Slovenským Grobom, mladší žiaci U13 takisto na domácej pôde pokorili svojho súpera z Rohožníka v pomere 8:1. Do mládežníckych kategórii stále prijmeme hráčov a hráčky od 5 do 13 rokov.

Ján Katona, foto: autor

Tímová fotografia mužov Horný rad zľava: Horecký, Drahoš, Hladký, Kováč, Hric, Neradovič, Pavlačič, Belica, Štefko. Dolný rad zľava: Ščasný, Katona Jakub, Djordjevski, Scholtz, Kopp, Medvec, Kment, Prekajski.

Jesenná žatva

Lukostrelecký klub Stupava nezaháľal ani v lete. Vďaka našim členom si na Stupavských hodoch prišla vyskúšať streľbu na makety zvierat či do terča takmer stovka záujemcov o lukostreľbu. Prezentáciu tohto športu pripravil náš klub formou súťaže aj pre deti denného tábora Tatranu Stupava v priestoroch hotela Intenzíva za Zámockým parkom.

Súťaže

Po jarnom období, keď sa kvôli pandémii nesúťažilo, sa Slovenský pohár v 3D lukostreľbe našťastie naplno rozbehol. Náš klub sa zúčastnil na 3. kole v Spišských Vlachoch a ako vždy, úspechy za dlhú cestu stáli. Eliška Filipová a Alžbeta Vargová získali zlaté medaily, Miško Mazág a Lucka Matyšáková strieborné. Zatiaľ čo väčšina klubu bojovala v Spišských Vlachoch, náš pretekár Šimon Muškát sa zúčastnil na Slovenskom pohári v terčovej lukostreľbe v Kežmarku. Tento veselý chlapec, ktorý je, bohužiaľ, po obrne na vozíku, vôbec nemal problém súťažiť so zdravými chlapcami a ako vidieť na fotografiách, úspešne – vybojoval bronzovú medailu.

Dobšiná

Slovenský pohár v 3D lukostreľbe pokračoval štvrtým kolom v Dobšinej, kde si cenné medaily vybojovali: Eliška Filipová zlatú v longbow, Lucia Matyšáková takisto zlatú, Betka Vargová a Lenka Landlová striebornú (o 1 bod za prvou) a Matúš Kubiňák bronzovú. Aj ďalší strelci z nášho klubu, ktorí skončili na nemedailových pozíciách, sa umiestili dobre, pretože v priebežnom poradí Slovenského pohára sa všetci posunuli dopredu.

Ivan Filip, foto: Geronimo Archery

Slovenský pohár SLA 3D (2. kolo – náhradný termín), 12.9.2020, Bojnice
Zlato: Eliška Filipová Striebro: Viktor Stovíček a Alžbeta Vargová Bronz: Lucia Matyšáková
Medzinárodné majstrovstvá Slovenska SLA 3D, 19. – 20.9.2020, Dechtice-Planinka
Majstri Slovenska:
Eliška Filipová, long bow Lenka Landlová, barebow Michal Mazag, barebow
Vicemajstri:
Lucia Matyšáková, reflexný luk Alžbeta Vargová, inštinktívny luk
Trenér Ivan Filip skončil štvrtý v kategórii barebow veteráni.

Víkend plný zážitkov

Je sobota skoro ráno a pri školskej hale je rušno. Schádzajú sa tam hádzanárske rodinky s deťmi, tréneri, rodičia z fanklubu a ďalší priaznivci stupavskej hádzanej, ktorí sa rozhodli, že vymenia záhorácke roviny za tri dni v horách.

Ôsmy ročník výletov nášho klubu pod vedením Lesanky Jánošíkovej je však iný ako ostatné. Klub kúpil totiž vlastný autobus a má aj vlastného vodiča Roba, a tak sme pri výbere lokality voľnejší. Tohoročným cieľom sa stala Chata na Grúni – má dostatočné ubytovacie kapacity a je dobrým miestom na nástup na výlety. Autobus so 17-timi deťmi a 32 dospelými vyráža. Predlžený víkend plný zážitkov sa začína.

Dva tímy

Aby si víkend užili naozaj všetci, delíme sa na pohodový a vrcholový tím. Naplánujeme vždy dve trasy a každý sa môže podľa kondície rozhodnúť, na ktorú sa vydá. Máme pred sebou krásny deň, a tak by sme si chceli pozrieť Šútovský vodopád. Pri pohľade na mapu však zisťujeme, že od vodopádu sa dá prejsť až na Chatu na Grúni. Malá skupina dospelých a detí sa rozhodne, že prejde 14 km s prevýšením 1 300 m od vodopádu až na chatu, zatiaľ čo pohodový tím sa vráti do autobusu a na chatu pôjde 50 minút s podstatne menším prevýšením. Plán bol pekný, vrcholový tím ho splnil a nič okrem nádhery na hrebeni ho neprekvapilo. Prudkým stúpaním Šútovskou dolinou, okolo Mojžišových prameňov, cez Sedlo za Hromovým s odskočením si na Chleb, sa cez hrebeň dostali členovia vrcholového tímu na Poludňový Grúň. Odtiaľ bol na chatu už „len“ kúsok. Kto však ten kúsok išiel, vie, že je to veľmi ťažký úsek, kde na 1,5 km úseku klesáte 500 výškových metrov.

Nepomohli ani úplatky...

Pohodový tím to zobral naozaj pohodovo – začal palacinkami a nápojmi hneď pod Šútovským vodopádom. Po presune autobusom do údolnej stanice lanovky Staré dvory sa jeho členovia s pocitom dostatku času rozhodli naobedovať v miestnej kolibe. Žiaľ, času nemali až toľko. Lanovka prestala premávať a nepomohli ani prosby a ponúknuté úplatky. Tu sa fáza pohodového tímu skončila, zrazu sa zmenil na vrcholový.

Turistická modrá trasa z parkoviska Starý dvor je zatvorená kvôli ťažbe dreva, a tak sa celý tím

vydáva popod lanovku prudko hore. Čaká ho 360 m prevýšenie na 2,5 km. Stúpanie je náročné, viacerí občas lapajú po dychu. Po 2,5 hodinách trápenia sa však aj novovzniknutý vrcholový tím dostal na Chatu na Grúni.

Rozsutce

Na druhý deň sa budíme do krásneho rána. Vrcholový tím vstáva ako prvý a so slniečkom ho víta Stano vo svojom „base campe“ s čerstvo navarenou kávičkou. Chatári nám pripravili skoršie raňajky, a tak nič nebráni po siedmej vyraziť na náročnú túru. Čaká nás 20 km s prevýšením 1 600 m. Na deväťhodinovú túru nejdú tentokrát žiadne deti, predsa len je vo všetkých smeroch náročná. Ideme cez Štefanovú, Podžiar, Horné Diery, Tesnú Rizňu a sedlo Medzirozsutce.

Pri prvom stúpaní cez rokliny nám pomáhajú rebríky, reťaze a lavičky. Zo sedla ideme najprv na Malý Rozsutec a v krátkom čase sa dostávame na vrchol. Užijeme si výhľady a vraciame sa do sedla. Pokračujeme na druhú stranu, teraz už dlhším stúpaním na Veľký Rozsutec. Z vrcholu cez „skalné“ mesto klesáme do sedla Medzihoľie , ktoré vyzerá ako kruhový objazd, vychádza z neho niekoľko trás. V klesaní pokračujeme až do Štefanovej. Tam opäť doplňujeme čapované

tekutiny a pripravujeme sa na záverečný výstup na chatu. Je krátky, ale „výživný“. Tentokrát na chate čaká pohodový tím na nás.

Užiť si čas na horách

Jeho program bol kratší. Po pohodových raňajkách zostúpili všetci do Štefanovej, kde jedna skupina vytvorila „ultra“ pohodový tím. Jeho členovia pokračovali opäť do Starých dvorov. Keďže kráčali po asfalte a prudkom slnku, využili osvieženie v miestnom chladnom potoku. V kolibe si dali chutný obed a dali si pozor, aby tentoraz stíhali lanovku. Ozajstný pohodový tím prešiel okruh cez Podžiar a Horné Diery naspäť do Štefanovej. Užili si rebríky, lavičky a reťaze a zvládli sa ešte aj prudkým stúpaním zo Štefanovej v dobrej pohode vrátiť na chatu. Všetky tri tímy si deň užili podľa svojej kondície a zdravotných možností. A to je to, o čo tu ide. Užiť si čas na horách.

V pondelok nás pred chatou opäť privítalo slniečko. Po raňajkách sme sa pobalili, odfotili a tentoraz tou správnou pohodovou cestou zostúpili do Vrátnej. Využili sme benefit vlastného autobusu a zastavili sa v Hričovskom Podhradí pozrieť si zrúcaninu hradu Hričov. Prestávku na obed sme mali pod Súľovskými skalami a potom nás čakala už len záverečná cesta domov.

Milada Renčová, foto: autorka

Plážová hádzaná

BHC LANGOŠE, tím plážových hádzanárov HC TATRAN STUPAVA, si svoju už desiatu sezónu určite nepredstavoval tak, že z pôvodne plánovaných turnajov odohrá len ich časť. Kvôli koronavírusu bola totiž drvivá väčšina turnajov v zahraničí, na ktoré sa hráči vždy tešili, zrušená. Nakoniec však boli radi aj zato, že sa podarilo usporiadať turnaje aspoň u nás na Slovensku, a to v Senci, Malackách a dvakrát v Bratislave. To nám dalo šancu zapracovať do tímu mladých chlapcov a medzi Langošmi si tak mohli po prvýkrát zahrať napríklad otec so synom (Milan a Jakub Jánošovci).

Ženský tím KANONIERKY nemal na domácej scéne takmer žiadnu konkurenciu. Suverénne vyhral turnaj v Senci a na bratislavskom Draždiaku ho porazil až vo finále nemecký tím CAIPIRANHAS.

Pozitívom tejto sezóny bolo aj umiestnenie našich mladých nádeji v plážovej hádzanej pod názvom BHC MALINKY (dievčatá U16), ktoré vyhrali turnaj Beach Balons na Draždiaku bez prehry. Veríme, že leto 2021 nám bude priať viac a budeme môcť odohrať sezónu ako vždy bez obmedzení a v dobrej nálade..

Miroslav Puškáč, foto: Roman Vigh

Oživené spomienky

Súčasné vedenie HC TATRAN STUPAVA zorganizovalo stretnutie najstaršej žijúcej generácie hádzanárov. Bolo naozaj zložité dať dohromady už posledných žijúcich pamätníkov, ktorí sa zaslúžili o rozvoj tohto športu v Stupave. Aj napriek problémom (zdravotný stav) sa podarilo zabezpečiť na toto stretnutie 25 ľudí.Prišli hráči, funkcionári, rozhodcovia, manželky. Všetci vyslovili maximálnu spokojnosť, radosť a potešenie za krásne prežitý spoločný večer. Spomienky, ktoré každému oživili krásne okamihy života hádzanej v Stupave boli neklamným dôkazom, že hádzaná zostala hlboko vrytá v ich srdciach.

Miroslav Puškáč, foto: Roman Vigh

STUPAVA TROPHY MTB & RUN 2020

Tradičné a medzi bikermi obľúbené podujatie oslávilo tento rok už svoje 16. narodeniny. Napriek neistej situácii s obmedzeniami kvôli pandémii sa na štart maratónu v 55-tich kategóriách postavilo 534 cyklistov a 63 bežcov.

Parkovisko aj celé okolie penziónu Intenzíva bolo už tradične obsadené autami a plné odhodlaných športovcov.

„Priznám sa, že to bol neľahký ročník,“ povedal Juraj Jánošík, ktorý patrí k hlavným organizátorom podujatia. „Museli sme sa zmestiť do počtov, hoci prišlo zhruba o 300 pretekárov menej, ako sme čakali... Napočítali sme 943 ľudí. Pomáhalo 150 brigádnikov a regulovčíkov. Práve sme zbalili stany a priznám sa, že sa bojím robiť vyúčtovanie... V každom prípade však chcem poďakovať generálnemu partnerovi KAKTUS BIKE a hlavnému partnerovi bicyklovému obchodu KOLIESKO zo Stupavy, ktorý mal na starosti značenie tratí dlhých približne 150 km, čo bolo veľmi náročné. Veľké ďakujem patrí aj Mestu Stupava!“

Víťazi jednotlivých kategórií:
MTB 25 km/480 m (prevýšenie) – ŠTVRTECKÝ Jaroslav – 55:16 min.
MTB 42 km/900 m – MIKOLAJČÍK Samuel – 1:36:56 hod.
MTB 76 km/1 850 m – HOJDÍK Vladimír – 3:09:22 hod.
MTB 105 km/2 850 m – SOUKUP Christoph (AUT) – 4:16:56 hod.
RUN 8 km – JANATA Boris – 33:24 min
RUN 17 km – MATÁK Timotej – 1:14:44 hod.
Súčasťou podujatia bola aj DETSKÁ TOUR PETRA SAGANA, na ktorej pretekalo 444 detí.
Dievčatá kategória do 15 rokov, 25 km
1. UHRINCOVÁ Angelina (2006) SVK Kaktus bike Bratislava
2. BRATKOVÁ Terézia (2008) SVK Stupava
3. KEDROVIČOVÁ Alexandra (2010) SVK SK Vodotiky
Ženy kategória 40 – 49 rokov, 25km
1. STURDZIKOVÁ Zuzana (1977) SVK Malinovo
2. AMBRUŠ Nelly (1978) SVK Stupava
3. HORINKOVÁ Slávka (1974) SVK Pezinok

rr, foto: Juraj Jánošík mladší

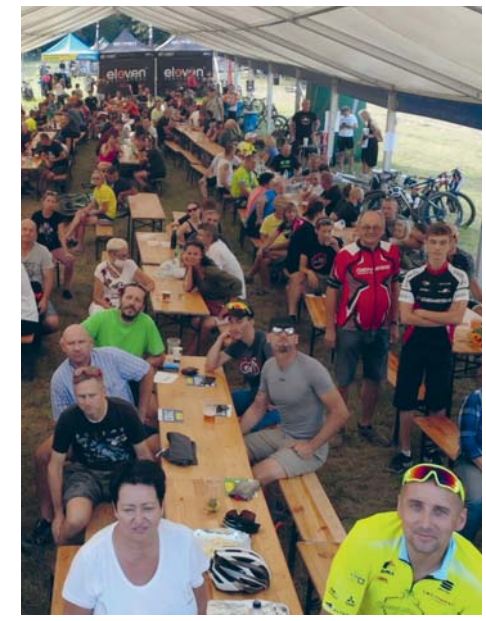

Záhorácka fazuľová

Strukoviny sú rastliny z čeľade bôbovitých, ktorých plody sú uzavreté v strukoch. Medzi najznámejšie patria hrach, fazuľa, šošovica, sója, arašidy, vlčí bôb alebo cícer. Niektorí si ich účinky na naše zdravie nevedia vynachváliť, iní ich, naopak zatracujú. Isté však je, že na ľudský organizmus majú veľmi veľa blahodarných účinkov. Aj preto ich odporúča konzumovať snáď každý výživový poradca.

Strukoviny sú bohatým zdrojom bielkovín a vlákniny, vďaka čomu prospievajú tráveniu. Pomáhajú aj pri naberaní svalovej hmoty, rovnako tak pri zbavovaní sa nadbytočného tuku. Okrem toho pozitívne pôsobia aj na pôdu, a to vďaka schopnosti viazať na seba dusík, čo spôsobuje, že zem sa stáva prirodzene úrodnejšia. Niekoľko štúdií taktiež ukázalo, že v strukovinách sa nachádzajú fytoestrogény, ktoré preukázateľne zabraňujú a spomaľujú tvorbu rakovinových buniek.

Aké je ideálne množstvo?

Závisí to od toho, ako strukoviny príjme vaše telo. Konzumáciu tejto superpotraviny by ste preto nemali preháňať. Veľmi dôležité je aj to, ako si strukoviny pripravujete a upravujete. Nedostatočná príprava vám totiž môže spôsobiť čiastočné ťažkosti. Ak chcete začať žiť zdravšie a zmeniť svoj jedálny lístok, tak tento typ potravín by ste do neho mali určite zaradiť. Vždy je pre telo prospešné, keď je strava vyvážená.

Čo potrebujeme?

300 g suchej fazule (bobovice, pokojne viac druhov)
200 g koreňovej zeleniny
150 g klobásy (údené rebrá)
30 g bravčovej masti
200 g rezancov
hladkú múku
mletú sladkú papriku
korenie
saturejku alebo majoránku
cesnak
mäsový vývar

Postup:

Nadrobno nakrájanú cibuľu orestujeme vo veľkom hrnci na bravčovej masti do sklovita.

Pridáme nakrájanú koreňovú zeleninu, posypeme mletou paprikou, podlejeme vývarom a pridáme celú klobásu a kúsok údených rebier. Keď je zelenina mäkká, pridáme vopred predvarenú fazuľu, ktorú sme si pred tým aspoň na pol dňa namočili, ďalej prelisovaný cesnak a koreniny. Polievku zasmažíme a prevaríme.

Podávame ju s domácimi rezancami (Jak sa poví u nás v Stupavje, musá až za ušama pléskat :-)) a čerstvou petržlenovou vňatkou.

Dobrú chuť!!!

Kuchár-Mirko official, foto: autor

Poľnohospodárske družstvo LOZORNO

PRIJME DO TRVALÉHO PRACOVNÉHO POMERU PRACOVNÍKOV DO ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBY.

Bližšie informácie
na tel. čísle 0911 260 200,
Branislav Hrica
Vzdelanie: základné

Platové podmienky:
Nástupný plat: 750 eur plus príplatky v zmysle zákonníka práce

i202000905

VYDAVATEĽ: Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava **IČO:** 00305081 **DISTRIBÚCIA:** zadarmo do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 25. september 2020, poradové číslo 9/2020, druhý ročník **KONTAKTY:** e-mail: noviny@stupava.sk, tel.: 02/6020 0937 **REDAKČNÁ RADA:** PhDr. Stanislav Rumann, PhDr. Eva Švoňavová, Mgr. Eva Sládková, Ing. Jozef Tvardzík **REDAKCIA:** PhDr. Eva Švoňavová (šéfredaktorka), eva.svonavova@stupavskenoviny.sk, PhDr. Stanislav Rumann, stanislav.rumann@stupavskenoviny.sk **FOTOGRAF:** Peter Kubička **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** redakcia **GRAFICKÉ SPRACOVANIE:** Ing. Matej Kotuľa **TLAČ:** Petit Press, a.s. **NÁKLAD:** 6 000 ks
Redakčná rada si vyhradzuje právo príspevky krátiť, redakčne upraviť alebo aj nezverejniť. Názor vydavateľa a redakčnej rady sa nemusí zhodovať s názormi prispievateľov, za obsah nesie zodpovednosť autor príspevku. Vydavateľ nezodpovedá za pravdivosť a obsah informácií obsiahnutých v platenej inzercii a v neredakčných príspevkoch.
REGISTRÁCIA: MK SR, EV 5773/19 ISSN 1339-9136

Uvítanie detí do života

Mesto Stupava pozýva rodičov novorodencov na uvítanie detí do života

Narodenie nového Stupavčana je vzácnou udalosťou. Ak sa Vám narodilo dieťatko a máte záujem prihlásiť ho na občiansky obrad Slávnostného uvítania detí do života, stačí vypísať našu návratku:

Meno a priezvisko dieťaťa:

Narodené dňa:

Meno a priezvisko matky dieťaťa:

Rodné priezvisko matky:

Adresa:

Tel. číslo:

Mailová adresa:

Meno a priezvisko otca dieťaťa:

Adresa:

Podmienka zaradenia medzi záujemcov:
Trvalý pobyt matky aj dieťaťa v Stupave v deň narodenia dieťaťa (ktorý stále trvá).

Súhlasím, aby údaje o mojej osobe boli spracované prevádzkovateľom Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, IČO: 00 305 081 v súlade s čl. 6 ods. 1 písm. a) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2016/679 v rozsahu, ktorom sú uvedené na tejto prihláške, za účelom evidencie a úkonov súvisiacich s prípravou a realizáciou Slávnostného uvítania detí do života s trvalým pobytom v Stupave. Zároveň súhlasím s vyhotovovaním fotografií a videozáznamu z podujatia a s ich zverejnením na webovom sídle mesta Stupava, na oficiálnej stránke mesta Stupava na sociálnej sieti a v Stupavských novinách. Súhlas udeľujem na 2 roky. Zároveň beriem na vedomie svoje práva, ktoré spočívajú v tom, že takto poskytnutý súhlas som oprávnený kedykoľvek písomne odvolať, môžem od prevádzkovateľa požadovať prístup k osobným údajom týkajúcich sa mojej osoby, mám právo na opravu osobných údajov, na vymazanie osobných údajov alebo na obmedzenie spracúvania osobných údajov, ako aj v práve na prenosnosť osobných údajov a práve podať návrh na začatie konania podľa § 100 zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov.
E-mailová adresa na uplatnenie práv je **zodpovednaosoba@stupava.sk.**

Podpis otca

Podpis matky

Návratku je potrebné poslať na:
MsÚ Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, príp. elektronicky na **monika.vrabelova@stupava.sk.**

Prihlášku môžete odovzdať aj osobne na podateľni mestského úradu alebo priamo na príslušnom referáte.
V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte p. Vrábelovú na tel. čísle **02 6020 0917**.

Uvítanie detí do života

Mesto Stupava má záujem zachovať tradíciu uvítania našich najmladších obyvateľov. Nové pravidlá upravujúce o chranu osobných údajov nás vedú k zmene systému spracovania informácií o stupavských novorodencoch. Tieto údaje môžeme spracovať iba na základe súhlasu zákonných zástupcov detí. Preto sa obraciame na rodičov a iných zákonných zástupcov novorodených Stupavčanov, ktorí chcú prihlásiť svoje dieťa na občiansky obrad uvítania detí do života, aby najneskôr do 15.10.2020 podali priloženú prihlášku na Mestský úrad Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava. Nájdete ju aj na https://www.stupava.sk/ako-vybavit/matrika/narodenie-dietata/. Prihláška vrátane súhlasu so spracovaním osobných údajov musí byť podpísaná oboma rodičmi. Záujemcom, ktorí splnia nižšie uvedené podmienky, mesto Stupava zašle pozvánku. Najbližší obrad sa uskutoční v termíne, keď to umožnia epidemiologické opatrenia.

Podmienky zaradenia medzi záujemcov v novembrovom termíne:

1. Trvalý pobyt matky a dieťaťa v Stupave v deň narodenia dieťaťa (ktorý stále trvá).
3. Dátum narodenia dieťaťa v rozmedzí od 16.9.2019 do 15.9.2020.

Rodičia novonarodených detí môžu prihlášky zasielať aj priebežne počas celého roka, nie je potrebné čakať až na zverejnenie výzvy.

Prihláste sa a oslavujte!

Mesto Stupava pozýva jubilantov na spoločné posedenie

Okrúhle narodeniny sú vzácnou príležitosťou stretnúť sa. Ak oslavujete vy alebo váš blízky životné jubileum 75, 80, 85, 90 a viac rokov a chcete ho osláviť spoločne s ostatnými, stačí vypísať našu návratku:

Meno a priezvisko:

Dátum narodenia:

Adresa:

Tel. kontakt:

Kontaktná osoba:

Súhlasím, aby údaje o mojej osobe boli spracované prevádzkovateľom Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, IČO: 00 305081 v súlade s čl. 6 ods. 1 písm. a) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2016/679 v rozsahu, ktorom sú uvedené na tejto prihláške, za účelom evidencie a úkonov súvisiacich s prípravou a realizáciou Slávnosti jubilantov s trvalým pobytom v Stupave. Zároveň súhlasím s vyhotovovaním fotografií a videozáznamu z podujatia a s ich zverejnením na webovom sídle mesta Stupava, na oficiálnej stránke mesta Stupava na sociálnej sieti a v Stupavských novinách. Súhlas udeľujem do odvolania. Zároveň beriem na vedomie svoje práva, ktoré spočívajú v tom, že takto poskytnutý súhlas som oprávnený kedykoľvek písomne odvolať, môžem od prevádzkovateľa požadovať prístup k osobným údajom týkajúcich sa mojej osoby, mám právo na opravu osobných údajov, na vymazanie osobných údajov alebo na obmedzenie spracúvania osobných údajov, ako aj v práve na prenosnosť osobných údajov a práve podať návrh na začatie konania podľa § 100 zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov.
E-mailová adresa na uplatnenie práv je **zodpovednaosoba@stupava.sk.**

Podpis:

Návratku je potrebné poslať na:
Referát sociálnych vecí MsÚ Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, príp. elektronicky na **sona.tomekova@stupava.sk.**

Prihlášku môžete odovzdať aj osobne na podateľni mestského úradu alebo priamo na príslušnom referáte.
V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte p. Tomekovú na tel. čísle **02 6020 0914**.

Milí Stupavčania,

ako po minulé roky, aj tento rok chceme spolu s vami osláviť vaše jubileá 75, 80, 85, 90 a viacročné. Vždy bolo pekným zvykom stretnúť sa na posedení pri hudbe, občerstvení a kultúrnom programe, ktorý pre vás pripravujú deti z folklórneho súboru Stupavjánek, spevácky súbor Stupavjan a deti zo ZUŠ Stupava.

V minulosti sme vás pozývali prostredníctvom pozvánky, ktorú sme vám zasielali na adresu. Podľa zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov môžeme vaše osobné údaje spracovať len na základe Vášho písomného súhlasu.

V tomto vydaní Stupavských novín nájdete prihlášku na stretnutia jubilantov, ktorá platí až do odvolania.

Vyplnenú prihlášku odovzdajte najneskôr do 20. októbra 2020. Následne vám bude doručená pozvánka na stretnutie jubilantov 2020 s presným dátumom konania.

Tešíme sa na stretnutie s vami.